

*La construcció de la identitat
ètnica dels infants adoptats
dins el nucli familiar*

Treball Final de Grau

Grau en Treball Social

Facultat d'Educació i Psicologia

Universitat de Girona

Tutora: Patricia Melgar Alcantud

Curs acadèmic: 2019-2020

Data: 04 de juny de 2020

Alumna: Neus Reixach Salellas

Resum

Vista la manca de reconeixement sobre el fenomen de les adopcions ètniques, i amb l'objectiu de donar visibilitat al fenomen, el treball d'investigació se centra en l'aprofundiment teòric de la construcció de la identitat dels infants d'ètnia adoptats intraracialment, com també en l'afectació de l'hostilitat racial. Des d'un enfocament qualitatiu es du a terme una cerca de referències bibliogràfiques, s'entrevista a professionals que ofereixen acompanyament postadoptiu, a les famílies i joves adoptats amb característiques ètniques. La cerca s'enfoca a l'adquisició d'una visió crítica i en la generació de propostes de millora que ajudin a donar visibilitat a la temàtica i alhora ofereixen estratègies per millorar les relacions dins el nucli familiar.

Paraules claus: Adopció internacional, infant, vinculació afectiva, acompanyament, identitat ètnica, hostilitat racial.

Abstract: Owed at the lack of recognition on the phenomenon of the ethnic adoptions, and with the aim to give visibility, the work of inquest centres at the theoretic deepening of the building of the identity of ethnic children adopted, and also the affectation of the racial hostility. Since a qualitative approach carries out a search of bibliographic references, interviews at professionals that offer accompaniment post-adoptive, at the families and youngsters adopted with ethnic characteristics. The search focuses at the acquisition of a critical vision and at the generation of proposals of improvement that aid at giving visibility at the themed and concurrently offer strategies to improve the accounts in the familiar core.

Key words: Internacional Adoption, child, emotional bonding, accompanying, ethnic identity, racial hostility.

1. Introducció

El Treball Final de Grau té com a finalitat la realització d'un estudi sobre la construcció de la identitat dels infants d'ètnia adoptats intraracialment a l'Estat Espanyol. Com a objectius específics es destaca la construcció de la identitat ètnica, la incidència de l'hostilitat racial durant el procés de construcció de la identitat i finalment les fortaleeses, com també les potencialitats de les famílies i joves entrevistats.

L'elecció de la temàtica està condicionada per l'experiència personal durant el període de pràctiques de Treball Social en una ICIF d'Acolliments i Adopcions. Durant aquest, he pogut conèixer les funcions del treballador social en l'avaluació dels certificats d'idoneïtat, en el suport del servei postadoptiu i en els grups de treball. Considero que la temàtica de les adopcions requereix per una banda, d'una anàlisi, i per altra, fomentar la seva visibilitat. La meua intenció és augmentar els coneixements sobre la temàtica, concretament dels infants adoptats internacionalment amb característiques fenotípiques i l'afectació de l'hostilitat racial.

Prèviament a aprofundir en el treball d'investigació, esdevé necessari ressaltar la divergència entre l'acolliment i l'adopció. El primer té com a objectiu l'ofertament d'un context on vivenciar experiències positives, créixer i desenvolupar-se en un ambient segur i de normalització, fins que resolgui la situació familiar que provoca el desemparament. La finalitat de la mesura esdevé el retorn de l'infant amb la família biològica, motiu pel qual s'estableixen llaços d'afecte, però no de filiació. Per altra banda el fet adoptiu requereix un procés legal el qual doni resposta a les necessitats de l'infant desemparat i permeti la seva integració a la família, on se li ofereixi afectivitat, seguretat, incondicionalitat i una educació adequada pel seu desenvolupament.

Recalcar l'ús el concepte infant per englobar a les persones d'edats compreses entre els 0 a 18 anys. Pel que fa a l'acompanyament psicosocial a les famílies i infants adoptats, s'ha optat per incorporar la informació a cadascun dels apartats corresponents.

2. Marc teòric

2.1 El fet adoptiu: abandonament de l'infant

La infància és una etapa vital on existeix una vulnerabilitat alta. La bona alimentació, el respecte, l'afecte, un ambient d'acceptació i d'estimulació esdevenen fonamentals pel desenvolupament físic, saludable i mental dels infants. Per contra, quan les necessitats bàsiques dels infants no són cobertes durant una temporalitat àmplia poden esdevenir situacions de desprotecció infantil, provocant un dany i posant en risc el desenvolupament i salut dels infants (Intebi, 2009).

La realitat actual fa palès que a causa de la història de vida, dels contextos socials i econòmics d'alguns progenitors, juntament amb situacions de negligència, de violència intrafamiliar o de desatenció prolongada, aquests no gaudeixen de les capacitats per assegurar un bon desenvolupament i benestar dels infants (Barudy i Dantagnan, 2010).

Així doncs, existeixen dues formes de parentalitat, la biològica, fonamentada en el fet de procrear i gestar. Mentre que l'altra esdevé la parentalitat social, basada en les capacitats de transmetre la cura, l'afecte, la protecció i la socialització als fills. Aquesta s'adquireix especialment a partir de la història relacional amb els propis progenitors. En aquesta línia, persones que no són els pares biològics tracten els infants com a fills propis i els ajuden a desenvolupar-se adequadament i a superar les situacions traumàtiques.

Degut a la incapacitat per superar aquestes situacions i com a mesura de protecció dels infants, es du a terme l'adopció. La mesura esdevé una parentalitat social la qual es fonamenta en els drets i necessitats dels infants, essent un factor resiliènt. Té com a finalitat l'oferiment d'una família estable, malgrat que no tingui llaços biològics, sigui capaç d'oferir un clima de seguretat, d'afectivitat i una educació que fomenti el seu desenvolupament (Barudy i Dantagnan, 2010 ; Negre, Freixa i Cruañas, 2016). En altres paraules:

Esdevé mesura de protecció utilitzada quan s'han descartat altres alternatives, en la qual s'integra un infant desemparat en una família que li asseguri un ple desenvolupament (Anzil, 2013, p.195).

2.2 La Motxilla de l'infant adoptat

Es constata que a causa de la separació de l'infant amb la família biològica es produeix una ruptura de la seva construcció vincular primària i una discontinuïtat dels contextos de criança. Aquesta separació té incidència en les seves relacions futures, les emocions, les conductes i el desenvolupament d'expectatives negatives sobre els adults i sobre ell mateix, posant en risc la seva capacitat de vinculació. A més, s'hi suma el trauma derivat de l'abandonament en la primera infància (Rosser i Bueno, 2011; Berástegui, 2005).

Es ressalta la importància de l'edat en què es du a terme l'adopció. Els nadons adoptats durant els sis primers mesos de vida, independentment de les vivències anteriors a l'adopció, solen establir una vinculació més segura (Negre, Freixa, Cruañas, 2016 ; San Román i Soria, 2006). Referent a la cura, també existeix una diferència dels infants institucionalitzats dels quals han conviscut amb famílies acollidores prèvies al fet adoptiu. Els primers, a causa de la manca de figures d'aferrament estable, poden presentar carències d'estimulació, afectives i efectes negatius de desenvolupament, els quals poden afectar negativament en el procés de vinculació amb els pares adoptius. Mentre que els altres han gaudit de l'oportunitat d'establir vincles afectius amb els acollidors, abans de crear-ne de nous amb els pares adoptius (Negre, Freixa i Cruañas, 2016 ; Martín, 2018).

Ambdós, a causa de la manca d'un establiment de vinculació segura amb un cuidador constant durant els primers mesos de vida, corren el risc de desenvolupar patrons d'aferrament insegur. En aquesta línia, la repetitiva vivència de no ser importants pels adults, els genera una manca de confiança cap a ells mateixos, generant sentiments de por i dificultats en l'establiment d'una vinculació segura. Relatiu a la vinculació afectiva, els autors subratllen l'existència de tres models d'aferrament infantil: l'aferrament segur, l'insegur i el desorganitzat. La vinculació segura es desenvolupa quan els infants experimenten disponibilitat, unes respostes adequades i una sensibilitat emocional. Dins l'insegur, n'existeixen dues tipologies; l'evitatiu el qual se sustenta en una inaccessibilitat dels cuidadors, amb una manca de capacitat de resposta als senyals del fill i amb actituds de rebuig o violència. Dins el mateix aferrament existeix l'ambivalent, en el qual els infants experimenten negligències i incoherència a l'hora de respondre a les seves necessitats. Per últim, l'aferrament

desorganitzat fa referència a cuidadors amb missatges confusos i que desorienten els infants (Siebinga, 2008 ; Ainsworth, Blehar, Waters i Wall, 1978, citat per (Barudy i Dantagnan, 2010).

Els investigadors remetent que durant l'etapa d'arribada amb la família adoptiva, els infants adoptats presenten dos patrons diferenciats de comportament. Els primers mostren inhibició i bloqueig emocional amb graus diversos d'aïllament social, amb una manca d'interès per l'entorn, com també per l'absència de plaer en moments de joc i absència visual o de resposta a la veu. Mentre que els altres mostren desinhibició emocional, certa indiscriminació social i afectiva on evidencien una conducta d'excessiva familiaritat davant l'estrany, i amb demandes afectives excessives o conductes intrusives (Rosser i Bueno, 2011). Amb tot, emfatitzen que l'establiment de vincles entre l'infant adoptat i els pares adoptius és prioritària en la primera etapa (Bowlby, 1951; Spitz, 1965 i Rutter, 1981) citat per Negre, Freixa i Cruañas (2016).

No obstant això, emmirallant-nos en l'ecologia social dels bons tractes, traslladen que la resiliència primària és la capacitat de fer front als desafiaments i desenvolupar-se de manera sana, tot i haver vivenciat experiències traumàtiques. Mentre que la secundària és transmesa a partir del suport social, l'afectivitat per part dels adults referents a l'hora de resificar les experiències de mals tractes per part dels progenitors. Ambdues permeten el desenvolupament d'un autoconcepte, de l'autoestima i fan sentir els infants respectables i amb drets (Barudy i Dantagnan, 2010). D'acord amb la teoria de l'aferrament, la qualitat d'aquestes relacions amb els pares són la base per un bon desenvolupament i salut mental dels infants. Ajuden a construir una vinculació segura i fomenten el procés de reparació emocional (Bowlby, 2006 ; Berástegui, 2005 ; Brodzinsky, 1998) citat per Negre, Freixa i Cruañas (2016).

Amb caràcter general, les experiències positives fomenten la resiliència infantil, però no fan desaparèixer el trauma derivat dels mals tractes. Aquest queda impregnat en la capacitat cognitiva, l'afectiva i la social. Els autors puntualitzen que les seqüeles derivades del trauma requereixen una intervenció especialitzada per l'elaboració, la superació d'inseguretats i l'establiment de nous vincles afectius amb els familiars (Rosser i Bueno, 2011).

Cal tenir present que l'adopció implica pèrdues per totes les parts. Es diferencien les pèrdues dels infants adoptats, la dels pares adoptius i les dels biològics. Referent a les primeres, són conegudes com les del dol de l'adopció. Tenen característiques pròpies, tals com la manca d'existència d'un sol moment identificable que comporta la pèrdua, la falta de reconeixement social i el sorgiment d'un temps posterior al del fet adoptiu. A més, es constata que sol reparèixer en diversos moments, lligats a la comprensió de l'infant sobre el fet adoptiu. Aquesta pèrdua està composta per una variabilitat d'emocions, tals com la ràbia, la tristesa o la negació. Segons l'etapa evolutiva en què es trobi l'infant entendre les pèrdues relacionades amb l'adopció de manera diferent (Rius et. al, 2011).

Per aquest motiu, els infants requereixen uns pares adoptius, que a partir d'un aferrament segur, del sentiment de pertinença i de seguretat dins la llar, siguin capaços d'identificar i entendre els signes de dolor i ajudar-los a fer-hi front. Les pèrdues dels pares biològics consten en la renúncia a la criança d'aquest fill i a veure'l créixer (San Román i Soria, 2006).

2.3 La Motxilla de la família adoptiva

El fet adoptiu esdevé la trobada i punt d'unió entre la necessitat de l'infant de tenir una família i el desig dels pares adoptius d'estimar i tenir cura del fill. L'adopció i l'abandonament esdevenen dues realitats inseparables. Aquest fet comporta dificultats, pèrdues, pors i dols que requereixen una assimilació. Referent les pors, els pares adoptius solen experimentar el sentiment de rivalitat amb la família biològica, de menyspreu o de superioritat. En aquest sentit, quan els infants presenten molta curiositat sobre el seu passat, sol ser viscut com fracàs. Les pèrdues dels pares adoptius no resulten tan evidents, aquestes són els problemes d'infertilitat, la monoparentalitat, la solidaritat, la pèrdua del fill que desitjaven o els antecedents clínics (Mirabent i Ricart, 2005).

Bowlby, citat per Mirabent i Ricart (2005) refereix que el dol dels pares adoptius consta en tres fases. La primera està composta per una desesperació i tristesa per la pèrdua. La segona està formada per una ràbia envers la vida i l'atzar, i finalment la de conformitat, en la qual l'individu pot crear noves il·lusions per altres projectes de vida (Mirabent i Ricart, 2005). A fi de mostrar-se conciliats amb la realitat, rebaixar les

expectatives i poder establir una vinculació segura amb els infants, esdevé necessària l'elaboració dels dols i les pèrdues.

La filiació adoptiva s'inicia en la ment dels pares adoptius, prèviament a la trobada amb l'infant. Aquest fet, juntament amb la manca de models de referència d'actuació, genera que les famílies creïn expectatives conscients i inconscients del fill imaginari, i d'ells com a pares, i alhora cap a la família que crearan. Segons la qualitat de les expectatives i les idealitzacions, els permetrà o no acceptar el fill adoptiu en tota la seva realitat, la qual mai s'ajusta a la que es fantasieja. Si els pares adoptius són capaços de tolerar la diferència entre els seus ideals i la realitat, permetran que el fill tingui un espai i podran estimular la seva identitat a partir d'un vincle segur. Al contrari, si existeix una manca de tolerància en l'acceptació de l'ideal i la realitat, la parentalitat no serà suficientment sana pel creixement i desenvolupament del fill (Mirabent i Ricart, 2005). Com indiquen Rosser i Bueno (2011) la parentalitat adoptiva té un plus afegit.

El procés adoptiu requereix una exploració psicosocial i es tradueix en llargs períodes de tràmits (San Román, Soria, 2006 ; Mirabent i Ricart, 2005). A partir d'un espai de reflexió es treballen les motivacions del projecte, els rols familiars i les idealitzacions (Rosser i Bueno, 2011). Cal tenir present que per alguns pares adoptius l'acompanyament postadoptiu pot ser viscut com un fracàs del projecte, com també de les capacitats parentals.

Es constata que la societat manté una visió biologista de parentesc, fent que el fenomen de l'adopció esdevingui estigmatitzat. Des d'aquesta visió s'identifica la connexió biològica com a requisit previ per una autèntica unió i relació filial. En conseqüència, l'adopció no resulta una forma de filiació tan lícita satisfactòria com la biològica, motiu pel qual és considerada com a segona opció o últim recurs (Rodríguez, Jareño, 2015 p.217). En aquest sentit Anzil (2013), emmirallant-se amb les aportacions de Marre i Bestard (2004), argumenta que la visió biologista de parentesc és compartida i legitimada per alguns pares adoptius, els quals anomenen a la mare dels fills biològics com "els seus fills" mentre que per anomenar a la mare dels adoptius ho fan a través de "la seva verdadera mare", evidenciant que la biològica esdevé la lícita: *Molts pares adoptius perceben l'adopció com a últim recurs, atorgant a la sang i a la genètica compartida com a llaços vàlids. Fent que aquesta estigui en*

una posició de segona i generant un qüestionament sobre aquest fet (Anzil, 2013, p. 196).

En les adopcions intraracials, els pares adoptius realitzen un procés d'introspecció sobre les seves creences, necessitats i capacitat de vinculació, creant-se una imatge ideal de l'infant. Aquesta imatge fa que els adoptants minimitzin les diferències ètniques, la història de vida prèvia de l'adoptat i la hostilitat racial de la societat en què conviuen (Leiva, Cabrera i González, 2008). En aquest sentit, la il·lusió i el desig d'adoptar els fa obviar el món intern de l'infant, i com aquest viurà no només el fet de ser adoptat, sinó el de ser diferent que els seus pares adoptius i la resta de la societat (Mirabent i Ricart, 2005). A més es perd la privacitat i anonimat de l'adopció, generant-se un discurs adultista de l'adopció, centrat en la satisfacció dels desitjos dels pares adoptius. Per consegüent comporta el desplaçament del principal actor de la mesura de protecció i posa al centre els desitjos dels adults. Com a resultat, genera una equiparació de drets i una confusió sobre el principal objectiu d'aquesta mesura (Ortet, 2007) citat per Anzil (2013).

2.4 L'encontre entre l'infant i la família adoptiva

Des del model sistèmic, resulta la creació d'una xarxa d'unió entre la família biològica i adoptiva, a través de l'infant adoptable, en la qual es produeix una revinculació amb les noves figures d'aferrament. La família adoptiva es construeix en l'afluència de dues històries, de desitjos, de pèrdues, d'abandonaments i de dols. L'infant adoptat té la necessitat d'establir una relació amb els seus pares adoptius i l'adopció n'ofereix la possibilitat. Tot i inicialment desconèixer-los, té unes vivències i expectatives sobre el tracte que pot esperar dels adults, les quals es fonamenten en les experiències prèvies al fet adoptiu (Mirabent i Ricart, 2005).

Freqüentment existeix una idealització sobre la primera trobada entre l'adoptat i els adoptats. A fi de reconèixer, acceptar el fill i viure el moment amb una major tolerància, resulta necessària una actitud empàtica i flexible. En aquesta línia, esdevé oportú donar-se temps i tolerar el fet de sentir-se estrany i perdut. En el dia a dia i a mesura que el fill se sent estimat, sorgeix el sentiment de paternitat i filiació (Mirabent i Ricart, 2005).

Paral·lelament, a partir del suport i adaptabilitat per part de les noves figures d'aferrament de l'infant, es poden reparar les carències afectives i pèrdues de la primera infància. La capacitat dels pares a l'hora de donar respostes adequades determinarà l'establiment d'una vinculació segura i protectora. En aquesta línia, quan els infants gaudeixen d'un context sensible i afectiu que afavoreixi l'atenció de les seves demandes, poden ser capaços de vincular-se afectivament amb les noves figures i compensar l'aferrament insegur. Així doncs, l'èxit de l'adopció dependrà de les capacitats, dels recursos i dels mecanismes a l'hora de donar resposta als conflictes que sorgeixin de la relació entre l'adoptat i els adoptants. Aquest acompanyament es desenvolupa fins arribada l'edat adulta (Mirabent i Ricart, 2005; Rosser, Bueno, 2011).

2.5 La construcció de la identitat

La construcció de la identitat és un procés multidimensional i dinàmic que es desenvolupa al llarg de tota la vida, i evoluciona en cada etapa del cicle vital, tenint especial importància durant l'adolescència. Les experiències dels infants influeixen en les característiques de la identitat i la noció que tenen d'ells mateixos, fent-la evolucionar a mesura que s'enfronta a les dificultats (Erikson, 1986), citat per Martín (2018).

En la pubertat els infants adoptats realitzen la construcció de la identitat on es qüestionen els seus orígens, generant un joc emocional entre les experiències prèvies al fet adoptiu, els records de la seva infantesa, els del seu context familiar i els trets de la seva personalitat. Aquestes vivències poden agrupar-se en les que afavoreixen la construcció de la identitat, la seguretat, l'autoestima i l'aferrament. Mentre que les altres suposen una dificultat per a l'estabilitat emocional, fent que projecti el dolor en forma de violència (Berástegui, 2005 ; Negre, Feixa i Cruañas 2016 ; Mirabent i Ricart, 2005). Altres autors constaten que la identitat de l'infant adoptat esdevé un puzzle on li manquen peces i on apareixeran contradiccions, buits, incertesa i ràbia, que poden quedar incrustades en la seva identitat. Durant aquest procés de construcció requereixen l'acompanyament dels pares, els quals l'ajudin a omplir els buits amb sentiments compartits entre ells, tenint present la seva etapa evolutiva i el desenvolupament emocional (Rius et. al, 2011, p.80 ; Rosser, Bueno, 2011).

En les adopcions intraracionals els adoptats presenten característiques fenotípiques diverses segons el país de procedència, les quals els diferencien respecte als pares adoptius. Aquest fet és conegut l'adopció visible, *la qual evidencia a ulls de tothom que va ser adoptat* (Rius et. al, 2011, p.99). El succés comporta la pèrdua de l'anonimat de l'adopció i pot fomentar comentaris intrusius cap a la seva privacitat, com també un estigma social cap a algunes famílies. En aquest punt hi incideix la visió de la cultura d'origen dels pares adoptius, que de manera desintencionada, pot perpetuar els estereotips del país.

2.6 La identitat ètnica dins el nucli familiar

En la formació de la identitat, l'ètnia i la cultura tenen efectes diferents segons l'edat en què es va constituir l'adopció. En edats primerenques es converteix en un símbol, mentre que en edats posteriors pot esdevenir un factor incident en la dinàmica familiar. Mirabent i Ricart (2005) postulen que els infants de dos i tres anys s'adonen de les diferències ètniques respecte als pares adoptius. Garcia (2012), emmirallant-se en diverses investigacions, hi afegeix que els infants majors de set anys tenen la capacitat de percebre's dins un grup ètnic.

Els infants adoptats realitzen un doble procés d'identificació amb la família biològica i l'adoptiva. Els primers el van engendrar, però no en van poder tenir cura. Esdevenen desconeguts per l'infant, però alhora han estat fantasiejats en la seva ment. Per altra banda, els pares adoptius exerceixen la funció de cura i estima, però els manca connexió biològica i genètica. El jove es pot identificar amb la seva infertilitat i tenir dubtes sobre la seva capacitat reproductora o sobre la possibilitat de dur a terme una adopció en un futur. En funció de la percepció de l'infant sobre els referents biològics i els adoptius, crearà la seva identitat (Martín, 2018).

Quan el procés d'identificació amb els referents no es dona de manera adequada, poden aparèixer trastorns físics de rebuig al cos, alteracions de la conducta sexual o trastorns d'alimentació. A més, s'hi pot afegir el risc de culpabilització sobre les negligències viscudes. Rius et. al (2011) puntualitzen que en situacions de maltractament prolongat, pot conduir a l'elaboració d'una autoimatge negativa, sentiments d'inseguretat, culpa i vergonya. En aquest sentit, Martín (2018) fa palès que els infants requereixen un acompanyament per part dels pares adoptius, els quals

l'ajudin a elaborar una identitat que enllaci ambdues cultures, amb un doble sentiment de pertinença.

Durant el procés de recerca d'orígens dels infants d'ètnia s'hi suma la dificultat d'integrar aspectes ètnics, culturals i relacionals. Negre, Feixa i Cruañas (2016) citant a Brodsinsky (1998) puntualitzen que l'infant es troba atrapat en diverses identitats. Hi afegeixen que a major diferenciació entre l'adoptat i els pares adoptius, augmentarà la necessitat de realitzar la cerca d'orígens. En aquesta recerca es contempla el coneixement del país d'origen, els referents ètnics i la cultura. Es constata la necessitat de confrontació de la seva identitat amb relació a ambdues, l'adoptiva i la cultura d'origen, cercant un equilibri entre aquestes (Martín, 2018).

Amb la finalitat d'afavorir una identitat racial positiva dels infants adoptats, resulta fonamental l'acceptació d'aquesta per part dels pares adoptius. En aquest sentit, la coherència i el respecte en la transmissió del relat de la seva història de vida afavorirà la construcció d'una identitat positiva. Per aquest motiu, es proposa que els pares adoptius generin una identitat lligada a la família d'origen i l'adoptiva, on per part dels primers han rebut l'herència genètica i per l'altra, la cura i estima. L'estratègia de l'emparentament, consistent en cercar semblances comportamentals, tals com la gesticulació o la forma de comunicar-se entre els pares i els fills, pot estimular el sentiment de pertinença dins el nucli familiar (Rius et. al, 2011 ; Howell (2006) citat per Anzil (2013). A més, la diversitat ètnica del context educatiu i del barri poden esdevenir aspectes positius durant aquesta construcció, com també la participació en grups que recreen tradicions catalanes, tals com esplais o castellers Anzil (2013).

Per evitar un nou abandonament de l'infant, el servei postadoptiu ofereix un acompanyament davant les dificultats derivades de l'adopció i alhora dóna eines a les famílies en la creació de les bases de seguretat, la vinculació afectiva amb els fills i en l'elaboració dels sentiments derivats de la diferència ètnica (Berátegui, 2005 ; Rosser i Bueno, 2011).

2.7 Discriminació racial

Les característiques fenotípiques dels infants adoptats divergeixen a les dels pares adoptius i a les de la resta de la societat. Tanmateix, les diferències culturals i les experiències respecte a les persones de la mateixa ètnia són diferenciades. Aquest fet condueix als adoptats a un doble aïllament, el qual els remet al record permanent de l'abandonament en la primera infància. La diferència fenotípica es relaciona amb la no pertinença a la societat receptora, on la societat racialitzada estableix una relació entre cos biològic i pertinença nacional. El succés comporta que als infants se'ls atribueixi ser d'un país diferent del que viuen, i en conseqüència, hagin de confirmar la seva legitimitat a partir dels documents d'identitat. En alguns casos aquesta dissemblança pot ser viscuda com a problema, el qual pot generar-los el sentiment de ser abandonables i d'inseguretat per no sentir-se pertanyents a la societat on viuen (Anzil, 2013).

Rius et. al (2011) s'emmarca en diversos estudis (Harris, 2006; Von Melen, 1998; Simon i Roeda, 2000, p.116) els quals coincideixen en el fet que els infants d'ètnia adoptats han experimentat discriminació racial pel seu aspecte físic. Durant la infància els adoptats intraracials no perceben discriminació racial. No obstant, en l'adolescència han estat exposats a rebuig i insults racials (Berástegui, 2005). Martín (2018) trasllada que aquestes microagressions poden agrupar-se en diverses tipologies, com són les preguntes intrusives, els silencis, l'exclusió del grup, l'ús de l'adopció, els estereotips negatius envers els progenitors, entre d'altres. Aquesta hostilitat racial pot generar un impacte negatiu en el desenvolupament de la identitat de l'infant, com també en l'autoestima i en la capacitat d'establir arrels amb la cultura de la societat acollidora. A més, s'hi afegeix la pèrdua de la família biològica, fent que l'infant visqui l'adopció com a dificultat (Negre, Freixa i Cruañas, 2016 ; Garcia, 2012 ; Berástegui, 2005) (Paulis, 1989; Quелlette, Belleau, 2011) citat per (Martín, 2018).

Els infants que pertanyen a grups ètnics estigmatitzats, estan exposats a una discriminació social. Aquest fet els genera una baixa autoestima i desajustament emocional, el sentiment de vergonya i de frustració o la negació del propi grup ètnic (Howell i Marre, 2006) citat per Anzil (2013). Contràriament a aquesta afirmació i a partir d'un estudi, Grotevant i McRoy (1997) citat per Berástegui, 2005) postulen que el 70% de les dones entrevistades i el 95% dels homes se sentien còmodes o molt

còmodes amb la seva procedència ètnica. Mentre que només un 5-8% sentia certa incomoditat, la resta traslladava ambivalència davant el fet.

La procedència cultural estigmatitzada genera que tot i identificar-se com a pertanyents a l'entorn on viuen, l'entorn no els identifiqui com a tals, i a ulls de la societat siguin tractats com a estrangers o fills d'immigrants. En conseqüència, pot comportar que els adoptats es distanciïn de les persones immigrants (Howell i Marre, 2006) citat per Anzil (2013). Altres autors com Giménez (2008) emfatitzen que l'adopció és visualitzada com a fenomen positiu, solidari i generós amb una alta seguretat jurídica. Mentre que la immigració és percebuda com a problemàtica i amb una construcció social pejorativa, amb una manca de seguretat jurídica i manipulació mediàtica.

No obstant, Anzil (2013) no sosté l'argument de la identificació dels adoptats com a immigrants, tot i que puntualitza que existeix una similitud entre els infants adoptats i els immigrants, on ambdós tenen característiques fenotípiques diferents. Reafirma que els adoptats han estat educats en un entorn cultural local amb característiques catalanes. Mentre que els fills d'immigrants consideren la llengua del país d'origen com a pròpia i han estat educats en un altre entorn cultural (Anzil, 2013). A més, la manca de coneixement de l'idioma del país d'origen, la cultura i les regles d'educació bàsica fomenta el sentiment d'incomprensió i incomoditat en les relacions amb famílies del seu país d'origen (Brottveit, 1999) citat per (Berástegui, 2005 ; Rius, et. al, 2011).

Amb tot, requereixen l'acompanyament dels pares adoptius per poder integrar el passat de manera positiva, ordenar la història de vida i la legitimació dels sentiments de dolor. *Comporta un procés llarg, que mai queda totalment resolt, però que no ha de tenyir la vida i per descomptat, no impedeix que l'infant sigui feliç* (Rius et. al, 2011, p.119).

3. Mètode

3.1 Objectiu general

- Conèixer el procés de la construcció de la identitat dels infants d'ètnia adoptats intraracialment

3.2 Objectius específics

- Indagar sobre la construcció de la identitat dels infants d'ètnia adoptats
- Conèixer l'afectació de l'ètnia en la construcció de la identitat dels infants adoptats intraracialment
- Analitzar la incidència de la hostilitat racial en la construcció de la identitat
- Detectar les fortaleses i potencialitats de les famílies davant la construcció de la identitat
- Proposar millores a partir de les aportacions dels professionals, les famílies adoptives i els joves adoptats

Amb el principal objectiu de donar a conèixer la construcció de la identitat del col·lectiu dels infants adoptats intraracialment, s'ha dut a terme una investigació exploratòria, juntament amb un estudi qualitatiu, seguint les línies dels autors Miles i Huberman, 1994; Rubin i Rubin, 1995 citats per Fernández (2006). La cerca d'informació teòrica s'ha realitzat a partir de fonts secundàries sobre l'àmbit dels joves adoptats intraracialment, la construcció de la identitat i l'hostilitat racial.

L'anàlisi ha apuntat unes possibles explicacions sobre el col·lectiu esmentat. D'acord amb aquest objectiu, s'han realitzat un total de 14 entrevistes individuals des d'una triple perspectiva; la dels professionals, la de les famílies adoptives i la dels joves adoptats. D'aquesta manera s'han obtingut informacions contrastades i experiències diverses sobre l'afectació de l'ètnia en la construcció de la identitat i la incidència de l'hostilitat racial. I finalment, a partir de totes les aportacions, tant científiques com vivencials, s'ha generat propostes de millora.

3.3 Participants

Per clarificar l'apartat de discussió i no vulnerar el dret de la confidencialitat i protecció de dades, s'han atribuït uns codis per cada individu entrevistat, anomenats entrevistats (E) i separats segons els tres col·lectius, els professionals entrevistats (E1, 2 i 3), les famílies adoptives (E4, 5, 6, 7, 8 i 9) i els joves adoptats (E 10, 11, 12, 13 i 14). Les identificacions s'han realitzat de la següent manera:

3.3.1 Professionals

La mostra dels professionals entrevistades és de tres. Per accedir-hi s'ha realitzat un mostreig intencional, demanant la prèvia col·laboració a les entitats del tercer sector que desenvolupen la seva tasca professional en el col·lectiu de la infància en risc. Concretament en l'acompanyament a les famílies adoptives, tant des del servei de l'estudi psicosocial com en el servei postadoptiu. Un d'aquests serveis se centra a acompanyar i assessorar a les famílies, infants i adults que requereixen un tractament especialitzat.

Professionals	Assignació
Psicòloga ICIF AD' Iniciatives Socials	E1
Coordinadora ADDIF Adopció i Acolliment	E2
Psicòloga Niuda	E3

3.3.2 Famílies adoptives

Els individus entrevistats són 6 famílies adoptives amb infants d'edats compreses entre els 5 i els 22 anys. Per accedir a ells s'ha dut a terme un mostreig intencional amb el previ contacte d'un professional de l'àmbit de l'educació reglada.

Famílies adoptives	Assignació
Mare infant adoptat	E4
Mare jove nacional	E5
Mare jove adoptada	E6
Mare jove adoptada	E7
Mare infants adoptats	E8
Mare infants adoptats	E9

3.3.3 Joves adoptats

Els joves entrevistats sumen un total de cinc casos. Les edats d'aquests es troben compreses entre els 17 i els 26 anys. Per accedir-hi s'ha dut a terme un mostreig intencional amb el previ contacte d'un professional de l'educació reglada. Mentre que un d'ells és conegut dels estudis de la Universitat. De manera general, s'ha fet ús del gènere masculí per no vulnerar el dret a la confidencialitat dels entrevistats. Recalcar que un d'ells, tot i no presentar característiques fenotípiques diferenciades, ha pogut percebre divergències culturals, motiu pel qual ofereix un enriquiment la visió global del treball.

Joves adoptats	Assignació
<i>Jove adoptat d'ètnia</i>	<i>E10</i>
<i>Jove adoptat d'ètnia</i>	<i>E11</i>
<i>Jove adoptat d'ètnia</i>	<i>E12</i>
<i>Jove adoptat d'ètnia</i>	<i>E13</i>
<i>Jove adoptat d'ètnia</i>	<i>E14</i>

3.4 Tècnica de recollida de dades

La tècnica usada en la recerca ha estat l'entrevista, la qual ha permès obtenir informació en la interacció amb els individus (Ruiz-Olabuénaga, Aristegui i Melgosa, 2002). Amb relació a aquestes, s'ha utilitzat el mètode deductiu, partint dels coneixements dels investigadors referents a la construcció de la identitat ètnica dels joves adoptats intraracialment.

L'entrevista semiestructurada, com esmenten Lucca i Berrios (2003) citat per Vargas (2012), permet la formulació de preguntes obertes i té com a finalitat entendre sense imposar una categoria que limiti el camp d'investigació. Ha permès aprofundir en aspectes relacionats amb la vinculació afectiva, els dols de l'adopció, el procés d'identificació, les diferències ètniques, l'estigmatització, l'hostilitat racial, les microagressions, l'acceptació de la identitat ètnica i la identificació dels infants adoptats com a immigrants. Resulta necessari recalcar que algunes qüestions han estat flexibles i s'han adaptat a les característiques dels individus, com també s'ha decidit obviar-ne algunes segons la demanda de les famílies.

Esdevé necessari subratllar que les entrevistes estaven pensades per fer-se presencialment, però a causa de la Covid-19 i a l'estat nacional d'alarma, moltes d'aquests s'han hagut de realitzar telemàticament. Pel que 3 s'han realitzat de manera presencial, i les 11 restants via telemàtica.

3.5 Procediment

La primera fase ha constatat en la cerca dels fonaments teòrics referents a la construcció de la identitat dels infants d'ètnia i a l'hostilitat racial del país en què viuen. Seguidament i mitjançant correus electrònics, s'ha contactat amb la ICIF d'AD Iniciatives Socials, amb ADDIF, l'associació de defensa de la Infància i família, amb AFAM, l'associació andalusa d'adopció i acolliment i amb Niuda, un servei de psicoteràpia i vincle familiar. Cal recalcar que per manca de disponibilitat del servei no s'ha pogut entrevistar a l'associació AFAM. Posteriorment, a partir d'una professional del centre Educatiu Mas Masó es va contactar amb 15 famílies adoptives i 5 joves adoptats, sis famílies i quatre joves van acceptar contestar les entrevistes. Finalment es va realitzar el contacte d'un estudiant de Treball Social que va ser adoptat.

Com destaquen Meneses i Rodríguez (2011) s'ha de notificar sobre la confidencialitat de les dades, de l'adequada difusió dels resultats i del dret a ser informats dels resultats. Prèviament a les entrevistes, es va explicitar el seu propòsit, el motiu de l'estudi i de la figura de l'investigador, donant l'oportunitat de no participar si no ho consideraven oportú, com també de no respondre a alguna de les qüestions plantejades. A més, se'ls va oferir la possibilitat de conèixer els resultats un cop la recerca fos publicada. Es va notificar de la confidencialitat, anonimat i protecció de les dades, i es va proposar la gravació d'aquestes amb el previ consentiment. Seguidament es va donar la possibilitat d'escoltar la transcripció. Les entrevistes es van realitzar durant el mes de març i abril amb una durada aproximada d'entre 40 minuts i una hora.

Per altra banda, també es recalca l'impediment d'accedir a una mostra major de joves adoptats. Aquest fet es deu que en tractar-se d'una temàtica tan propera, com és la seva història de vida, en moltes ocasions els podria remoure algun aspecte, especialment en situacions de molta negligència. En aquest sentit, s'ha respectat el

seu moment evolutiu per evitar possibles malestars, i no s'ha entrevistat a la totalitat de joves plantejats.

3.6 Anàlisi de dades

Les entrevistes s'han realitzat en espais diversos. Referent als professionals de les ICIF, s'han dut a les dependències de les respectives entitats. Mentre que l'entrevista de Niuda, tot i que inicialment estava pensada per dur-se a terme de manera presencial, per les causes de força major de la Covid-19, s'ha realitzat telemàticament via Skype. Pel que fa a les famílies entrevistades, en un inici estaven plantejades per fer-se de manera presencial, però només una s'ha pogut realitzar d'aquesta manera, la qual ha estat en una escola d'educació primària. Les altres han estat dutes a terme via telemàtica, com també ha ocorregut amb la totalitat dels joves entrevistats.

Per analitzar les dades dels professionals, les famílies adoptives i els joves adoptats s'ha usat la tècnica de la triangulació, una per cada col·lectiu, amb un total de tres. Referent als professionals, les principals categories han estat: la vinculació afectiva, les tipologies d'aferrament, la resiliència secundària, els dols de l'adopció, el procés d'identificació dels infants adoptats, l'estigmatització de les famílies, l'afectació del racisme en la construcció de la identitat, la identificació dels adoptats com a immigrants i la incidència de l'hostilitat racial en la identitat.

D'altra banda, la categorització de les famílies adoptives se centra en: la vinculació afectiva, la construcció de la identitat, l'estigmatització, la cerca d'orígens i l'hostilitat racial. Finalment la triangulació dels joves adoptats se sintetitza en: la construcció de la identitat, les microagressions, l'acceptació de l'etnicitat, la pertinença a la societat i les diferències físiques i culturals.

4. Discussió

El següent apartat està estructurat d'acord amb l'anàlisi de dades anteriorment citat, agrupat en 5 subapartats, coincidint amb els objectius específics: la construcció de la identitat dels infants d'ètnia adoptats, l'afectació de l'ètnia, la incidència de l'hostilitat racial, les fortaleses i potencialitats de les famílies davant la construcció de la identitat i finalment les propostes de millora. S'analitza des d'una triple perspectiva; la dels professionals, la de les famílies adoptives i la dels joves adoptats. A continuació, i d'acord amb els objectius plantejats, es presenta la següent discussió.

4.1 La construcció de la identitat dels infants d'ètnia adoptats

Rosser i Bueno (2011) juntament amb altres investigadores com Berástegui (2005) afirmen que la ruptura i discontinuïtat en la construcció vincular primària incideix en les emocions, en les relacions futures dels infants adoptats i en la creació d'expectatives negatives cap a ells mateixos i els adults. A més pot posar en risc la seva capacitat de vinculació. Pel que s'extreu d'una de les professionals, és probable que presentin alteracions en l'aferrament, el qual depèn de les respostes que rebí de la figura de vinculació primària. En aquesta línia, l'abandonament que viu l'infant té efectes en la construcció d'ell mateix i del que espera dels altres. A més, la construcció d'un autoconcepte i autoestima negativa els fa sentir que són mereixedors del que han viscut. *Aquest fet els porta a invertir els fets i pensar que si no han estat ben tractats, és que no s'ho mereixen* (E3).

Per altra banda, dues de les professionals entrevistades traslladen que no esdevé un fet concloent, sinó que està condicionat per la capacitat de la família a l'hora d'establir un vincle fort, la comprensió, l'acceptació sobre la seva història de vida de l'infant i en la capacitat de donar resposta als reptes de la parentalitat adoptiva. A més, s'hi afegeix la capacitat de saber llegir les necessitats de l'infant i donar-hi una resposta adequada. No obstant, les professionals coincideixen que en situacions de maltractament prolongat, *resulta difícil que l'infant accepti la vida d'una altra manera, ja que només coneix aquesta* (E1 i 2).

Les famílies adoptives presenten arguments diversos. Dues d'aquestes (E4 i E9) expressen que la capacitat de vinculació depèn del permís i anticipació que els

cuidadors li ofereixin. Aquesta afirmació no és compartida per una de les professionals, la qual esmenta que a vegades reben missatges incoherents; *A l'Àfrica ens havíem trobat amb nens que pensaven que aquí tindrien una piscina olímpica a casa* (E1). Una de les famílies adoptives relata com el seu fill s'ha tornat molt complaent per por a un nou abandonament (E5). En aquesta línia, una família destaca la dificultat en l'establiment d'una vinculació forta i el rebuig a relacionar-se amb la figura masculina. Una de les entrevistades considera que a causa de la seva història s'ha tornat egocèntric com a mode de supervivència (E7).

La totalitat dels professionals i famílies entrevistades coincideixen en què els infants institucionalitzats han tingut un pitjor futur, degut a que no han gaudit d'una cura individualitzada i exclusiva d'un sol cuidador.

4.2 L'afectació de l'ètnia en la construcció de la identitat

Tan Anzil (2013) com Rius et. al (2011) conclouen que les adopcions visibles fan perdre l'anonimat de l'adopció, fomenten comentaris intrusius cap a la privacitat dels infants i generen un estigma social. Una de les professionals entrevistades considera que vivim en una societat racista i etnocèntrica, on la raça blanca és vista com a superior. En aquest sentit, moltes dificultats de l'infant s'atribueixen a l'ètnia, i no tant en les dificultats dels primers anys de vida (E3). L'altra tècnica sosté que a major diferència, la societat se'ls mira i els evoquen comentaris intrusius: *Aquest nen és teu? Quan has pagat? Aquest nen d'on l'has tret tan ros?* (E1). La següent professional trasllada que la problemàtica va més enfocada als infants i no tant a les famílies, ja que se'ls fa veure com si no fossin d'aquí, però alhora ells sí que s'hi senten (E2).

La totalitat de les famílies entrevistades ho corroboren, una d'aquestes relata una de les preguntes a les quals ha hagut de fer front: *Si no té pare o mare, és que se l'han trobat a les escombraries?* (E4). Un dels joves verbalitza els recurrents missatges que rebia: *Els teus pares et van adoptar perquè no hi havia res més* (E10). En la mateixa línia, una de les famílies afirma que a vegades es troba amb discriminació positiva: *Si fossin nenes blanques no ens dirien res, no ens farien regals. Una veïna cada dia em comenta la sort que han tingut d'arribar aquí* (E8).

Leiva, Cabrera i González (2008) traslladen que els pares adoptius minimitzen les diferències ètniques dels seus fills, com també el racisme de la societat. Les professionals entrevistades ho reafirmen (E1 i E2) ; *Quan les famílies es troben en una fase d'idealització fàcilment neguen les dificultats derivades de la diferència ètnica. Ens trobem que els infants necessiten parlar més de la incidència del racisme que del fet adoptiu, ja que constantment se senten qüestionats* (E1). Una altra professional trasllada que si existeixen prejudicis cap a l'ètnia d'origen del seu fill, probablement afectarà en la construcció de la seva identitat i interferirà en la percepció de ser estimat per la família adoptiva. En infants d'origen africà els pares adoptius són més conscients de les dificultats i reptes que han de superar els infants, més enllà de la seva ètnia o origen. Cal doncs, que siguin conscients de la societat en què viuen i de la seva doble moral (E3).

Així ho afirma una jove adoptada: *Se'ns estigmatitza no tant per l'adopció, sinó per la condició racial, ens n'adonem. En l'àmbit familiar l'adopció es normalitza massa, fins al punt que a vegades no som gaire conscients dels nostres orígens* (E14). Una família adoptiva presenta un relat coincident: *Nosaltres no l'hem viscut com a nena adoptada, ens n'hem oblidat que ho és, no sé si en el dia a dia ho recorda* (E6).

L'estudi de Grotevant i McRoy (1997) citat per Berástegui (2005) postula que el 70% de les dones i el 95% dels homes se sentien còmodes o molt còmodes davant la seva procedència ètnica, mentre que un 5-8% sentia certa incomoditat i la resta ambivalència. Una de les professionals entrevistades retorna que la comoditat del grup ètnic es deu al treball previ dels pares, consistent l'establiment d'una vinculació segura i el relat dels orígens amb respecte (E2).

Pel que fa a l'acceptació de la identitat ètnica s'extreu que les famílies adoptives presenten una visió semblant respecte a la comoditat o incomoditat ètnica, la meitat d'aquestes refereix que el seu fill s'hi sent còmode, mentre que l'altra afirma no sentir-s'hi a gust. Fent referència als joves adoptats, es constata que el 80% se sent còmode amb la seva identitat i el 20% se sent incòmode.

Una de les professionals del servei postadoptiu relata com un infant intentava negar la seva diferència ètnica de la següent manera: *Ens vam trobar un infant que es netejava amb lleixiu per ser més blanca, volia ser blanca com la seva mare* (E1). Així

ho corrobora una de les famílies entrevistades: *Li agradaria ser blanc, com les persones d'aquí* (E4).

Martín (2018) remet la necessitat de confrontació de la seva identitat amb relació a ambdues, l'adoptiva i la cultura d'origen. Durant aquest procés, requereixen l'acompanyament dels pares adoptius per enllaçar les dues cultures, amb un doble sentiment de pertinença. Una de les professionals entrevistades trasllada la importància del respecte cap a la cultura i n'ofereix un exemple: *Una família que tenen fills del Senegal van a un restaurant del país perquè s'han fet amics dels amos. Però no és una cosa forçada, per això ha anat molt bé*. Tanmateix, la professional afirma que algunes vegades els fills no accepten la cultura del país d'origen, sinó que només se senten catalans (E1).

El total de famílies entrevistades ho corroboren. Així doncs, el 60% dels joves entrevistats afirma tenir present ambdues cultures, la d'origen i la de la societat receptora, mentre que el 40% ho nega. Un d'ells ho expressa de la següent manera: *Moltes vegades fantasiejo amb la cultura i penso en com podria desenvolupar-me en ella* (E10).

4.3 La incidència de l'hostilitat racial en la construcció de la identitat

Investigadores i investigadors com Negre, Freixa i Cruañas (2016), Garcia (2012), Berástegui (2005) i Martín (2018) comparteixen que la hostilitat racial del país receptor pot generar un impacte negatiu en la identitat, l'autoestima i en l'establiment d'arrels amb la societat receptora. Una de les professionals trasllada que les actituds microracistes són molt presents en la societat, tant en la infància com en l'adolescència. Des del servei postadoptiu han hagut de fer front a comentaris com: *A tu et van comprar, t'han abandonat* (E1 i E2). En aquest sentit, una altra professional entrevistada recalca la importància de l'acceptació de l'ètnia, no només per part dels pares adoptius, sinó també per l'entorn proper. Tot i que els primers l'acceptin, poden rebre missatges intrusius de l'entorn proper que afectin en la identitat del seu fill. Seguint el mateix relat, una tècnica argumenta que el missatge inclusiu del nucli familiar és molt rellevant, ja que l'infant se sent acceptat. No obstant, comparteix que la hostilitat racial que poden rebre des del grup d'iguals els fet afectar negativament (E3).

Un dels joves entrevistats verbalitza: *ja et costa a tu assimilar que ets adoptat com perquè et diguin que et van abandonar al carrer*. Traslada que els comentaris retroalimenten negativament, i que fins a l'edat adulta no ha pogut fer un procés de perdonar, per sobreviure i tirar endavant (E10). Cal doncs, que la vinculació sigui forta i que es fomenti el sentiment de pertinença, ja que d'aquesta manera el jove gaudirà de recursos personals per fer-hi front (E1).

Una de les professionals afirma que el racisme afecta a l'autoestima i repercuteix negativament en la identitat; *et sents menyspreat per ser tu mateix* (E2). Així doncs, l'altra professional emfatitza que a conseqüència de la desvaloració i amb la finalitat de sobreviure en aquesta societat, el jove pot rebutjar o negar els seus orígens. Seria la seva manera de sentir-se arrelat en la societat adoptiva (E3).

Pel que fa a la vivència del racisme per part de les famílies i els joves adoptats, es constata que la totalitat de joves adoptats han experimentat la hostilitat racial, ja siguin els comentaris pejoratius, les preguntes intrusives o la discriminació positiva. Mentre que per part de les famílies adoptives, la meitat d'aquestes creuen haver-ho experimentat en alguna ocasió, ja sigui comentaris intrusius o la discriminació positiva.

A més, els mateixos autors traslladen que en infants de grups ètnics estigmatitzats els pot generar frustració o negació del propi grup ètnic. Ambdues professionals emfatitzen que hi ha èpoques en què rebutgen la seva ètnia. Demanen el respecte dels pares adoptius cap a la cultura d'origen i la legitimació dels sentiments de ràbia, el suport en canalitzar-la i ensenyar-los a tenir un pensament crític. Per contra, la construcció de la seva identitat esdevindrà més problemàtica (E1, 2 i 3).

Anzil (2013) destaca que la diferència fenotípica dels infants adoptats es relaciona amb la no pertinença de la societat en què viuen, fent que hagin de confirmar la seva pertinença. En aquesta línia, la mateixa autora cita a Howell i Marre (2006) els quals subratllen que a causa d'això se'ls tracta com a fills d'immigrants, propiciant-los a un distanciament cap a les persones nouvingudes. Una de les tècniques entrevistades ho relaciona amb els factors de migració, pel que un individu es trasllada a viure a un altre país i el seu país d'origen no el reconeix com a propi, però la terra acollidora tampoc el reconeix com, fent-lo sentir com a nouvingut. Conseqüentment, manté el

sentiment de no pertinença a cap lloc (E3). Una altra professional relata que viuen la diferència de manera molt negativa, sobretot quan es canvia d'idioma per adreçar-se a ells, o no se'ls deixa entrar a una discoteca. Per aquest motiu, hi ha èpoques en què rebutgen la seva ètnia. Proposa l'establiment d'un vincle fort dins el nucli familiar, com també el respecte cap als orígens (E1).

Pel que fa als joves participants al treball de camp, el 60% ha hagut de reafirmar la seva pertinença, mentre que el 40% restant no s'ha trobat amb aquesta situació. Un dels joves adoptats ho explica de la següent forma: *M'hi trobo de manera recurrent, no tant pel que diu la gent, sinó pel llenguatge no verbal, sento que s'adrecen a mi amb inferioritat. Però aquest fet no em fa distanciar dels immigrants, sinó al contrari, empatitzo amb ells, sé pel que estan passant* (E10).

Una de les professionals entrevistades no sosté l'argument Howell i Marre (2006). No obstant, com indica Anzil (2013) contempla que existeixi una similitud basada en les característiques fenotípiques. Així doncs, defensa que els fills d'immigrants consideren la llengua del país d'origen com a pròpia, i han estat educats en un entorn cultural diferent. Ho exposa de la següent manera: *Les persones immigrants viatgen amb la seva cultura i viuen la cultura que els seus familiars li transmeten i conviu amb ambdues. En canvi, els pares adoptius no poden transmetre al fill la cultura del país d'origen, sinó que es produeix un procés d'aculturació i la cultura del país d'origen desapareix* (E2).

Amb tot, Rius, et. al (2011) i Berástegui (2005) citant a Brottveit (1999) postulen que la manca de coneixement sobre l'idioma, la cultura i les regles bàsiques d'educació del país d'origen, els genera una incomprensió i incomoditat a l'hora de relacionar-se amb persones del mateix país d'origen. Les professionals entrevistades (E1 i E2) ho corroboren, i afirmen que de manera recurrent els joves no se senten de cap lloc. No s'identifiquen del tot amb els joves físicament iguals a ells, però tampoc amb els que mantenen semblances culturals. Aquest fet els pot generar sentiments de rebuig cap a les persones de la mateixa ètnia. Aquesta tendència és multifactorial, ja que la manca d'identificació els ressona en l'abandonament. Tot i això, des del servei postadoptiu s'han trobat en situacions contràries on els joves han cercat el grup d'iguals del mateix origen, o també on han cercat parella del país d'origen. Proposen

que durant l'adolescència els pares respectin la fase de cerca del grup d'iguals (E1, 2 i 3). Referent al distanciament respecte a les persones immigrants, el 50% de les famílies reconeix que el seu fill s'hi ha distanciats. Pel que fa als joves, un 60% expressa no haver-s'hi distanciats, mentre que el 40% considera haver-ho fet en alguna ocasió.

4.4 Fortaleses i potencialitats de les famílies davant la construcció de la identitat

Barudy i Dantagnan (2010) emfatitzen que la resiliència secundària és transmesa pels adults referents i ajuda als infants en la construcció una vinculació segura. Una de les tècniques refereix que les persones adultes poder oferir models reparadors i experiències bentractants. En aquest sentit, tant poden ser els pares adoptius, els educadors del CRAE, com els professors (E3).

No obstant, Rosser i Bueno (2011) evidencien que les seqüeles derivades del trauma requereixen una intervenció especialitzada per l'elaboració i l'establiment de vincles afectius amb els pares adoptius. Una de les participants al treball de camp subratlla que en el sí de la família, i a partir de nous models de relació basats en els bons tractes podrà reparar-se (E2).

Tot i això, coincideix amb les autores en què, tan la família com l'infant poden requerir una intervenció especialitzada. Amb l'objectiu d'anar a la una i acompanyar-lo de manera integral, cal entendre la història de vida prèvia de l'infant, els seus recursos personals i necessitats (E3). En aquest sentit, una de les entrevistades explicita; *considero que fins a l'edat adulta, o fins que es faci un treball de reconciliació amb la història de vida no ho podran superar* (E1).

Una de les professionals refereix que en edats escolars es troben amb estereotips negatius sobre el seu aspecte físic (E1). Així ho argumenta una altra professional relatant que des d'aquest àmbit cal intervenir perquè no se sentin exclosos (E2). Una de les famílies entrevistades valora molt positivament una de les estratègies per fomentar la interculturalitat, la identitat positiva i donar a conèixer la diversitat d'ètnies. Consisteix que les persones d'ètnia vagin als centres educatius a explicar la cultura i fer participis als infants d'aquella ètnia (E9).

4.5 Propostes de millora

Per afavorir una identitat racial positiva esdevé fonamental que els pares adoptius acceptin la identitat racial del seu fill (Rius et. al, 2011 ; Howell (2006) citat per Anzil (2013). Els autors emfatitzen que les estratègies d'emparentament fomenten el sentiment de pertinença. La totalitat de les famílies entrevistades postulen que és una estratègia molt positiva, però que cal que surti de manera natural (E6, E7, E8 i E9).

Tot i això, una tècnica entrevistada (E1) trasllada que tot i ser una estratègia positiva la qual pot ajudar a superar les dificultats de l'adopció, ha d'anar en consonància amb l'establiment d'un aferrament segur. L'altra professional hi coincideix i sosté que aquestes estratègies també poden ser la disponibilitat emocional, la tolerància, l'acceptació de les diferències, de les dificultats i la capacitat d'empatia. Tot i això, trasllada que s'ha d'adequar amb el context social que l'envolta, com la família extensa, els amics i l'escola (E3).

Berástegui (2005), Leiva, Cabrera i González, (2008) i Anzil (2013) subratllen que la participació en grups on es recreïn tradicions catalanes esdevé positiu per la construcció de la identitat. Els professionals entrevistats ho corroboren, traslladant que és una eina d'inclusió en la comunitat (E1 i 2). La totalitat de les famílies adoptives així ho confirma, una d'elles ho expressa de la següent manera: *Pel fet de tenir un origen diferent requereix una normalització i immersió. En l'adolescència, quan la família perd importància i en guanya el grup d'iguals, requereix un entorn normalitzat per la construcció positiva de la seva identitat* (E4). Tot i això, una de les professionals emfatitza que la cultura és adquirida en altres activitats i costums, com des de la família, l'escola o la gastronomia. La participació en si mateixa no facilita la construcció de la seva identitat (E3).

Finalment, tant una tècnica com dues de les famílies entrevistades, valoren de manera positiva les trobades de famílies que van realitzar el procés adoptiu conjuntament. Traslladen que aquests encontres els permeten compartir experiències i consells. Tot i això, cal tenir present que en un inici, degut als records traumàtics conscients o corporals, els infants poden no voler establir contacte amb infants del seu país d'origen. Amb el temps, i segons el seu procés evolutiu poden realitzar un procés de reparació. Pel que esdevé primordial el respecte per part de la família (E3, 4 i 9).

5. Conclusions

A partir de la documentació teòrica, de l'expertesa aportada pels professionals, les famílies i sobretot dels joves adoptats, s'han identificat un seguit de recomanacions. La realització de la recerca ha permès assolir els objectius establerts prèviament, donar resposta a les qüestions plantejades i alhora oferir propostes a implementar.

Referent a l'objectiu general de conèixer el procés de construcció de la identitat dels infants d'ètnia adoptats intraracialment, s'ha pogut extreure que és un procés multidimensional i dinàmic el qual es desenvolupa al llarg de tota la vida, tenint especial importància en l'adolescència. En aquest els infants es qüestionen els orígens i les experiències prèvies a l'adopció, esdevenint un puzzle on poden aparèixer contradiccions. És per aquest motiu que requereixen l'acompanyament dels pares per fomentar la reparació. L'acompanyament ha d'anar en consonància amb una vinculació forta, la comprensió i acceptació de la història de vida prèvia. Tanmateix, és essencial la capacitat de llegir les necessitats de l'infant i poder oferir-li una resposta adequada.

Les adopcions visibles comporten la pèrdua de l'anonimat de l'adopció i, en conseqüència, fomenten comentaris intrusius els quals poden generar un estigma a les famílies. Per aquest motiu, moltes de les dificultats s'atribueixen a l'ètnia i no tant a les vivències prèvies al fet adoptiu. Els comentaris intrusius, com també la discriminació positiva que perceben els infants adoptats no fomenten el seu arrelament. En aquesta línia, alguns pares adoptius minimitzen les diferències ètniques, les quals poden afectar a la construcció de la identitat i interferir en la percepció de ser estimat. Es proposa doncs, que els pares adoptius, prèviament a la decisió d'adoptar, facin un treball previ el qual permeti una vinculació segura i el relat dels orígens amb respecte.

Pel que fa als objectius específics d'indagar sobre la construcció de la identitat, conèixer l'afectació de l'ètnia en la construcció de la identitat, analitzar la incidència de l'hostilitat racial en la construcció de la identitat, detectar les fortaleces i potencialitats de les famílies. Es recalca que els infants han de realitzar un doble procés d'identificació amb la família biològica i l'adoptiva i en funció de la percepció

d'ambdues, creen la seva identitat. En aquest sentit, esdevé transcendental l'acceptació de la identitat racial per part dels pares adoptius, com també la coherència i respecte sobre el relat de la seva història de vida.

La divergència fenotípica dels infants, sumat a les diferències culturals de les persones de la mateixa ètnia els condueix a un doble aïllament. Aquest fet els porta a experimentar discriminació racial, la identificació com a forans o haver de reafirmar la seva pertinença a la societat. En conseqüència, pot generar-los un impacte negatiu en l'autoestima i en el desenvolupament de la identitat. Per aquest motiu, esdevé essencial que tant els pares adoptius com l'entorn proper acceptin l'ètnia dels infants. A més, resulta necessari que dins el nucli familiar existeixi una forta vinculació i es fomenti el sentiment de pertinença, els quals l'ajudaran a crear recursos per fer front a aquesta hostilitat.

La parentalitat adoptiva té el plus afegit consistent en el suport social de resinificació i reparació emocional de les experiències de mals tractes viscudes. Per aquest motiu, esdevé essencial l'establiment d'una vinculació segura i l'oferiment d'una sensibilitat emocional i respostes adequades. L'acompanyament, l'acceptació i el respecte per part dels pares adoptius fomenta l'elaboració d'una identitat que enllaci ambdues cultures, amb un doble sentiment de pertinença (Martín, 2018 ; Mirabent i Ricart, 2005; Rosser, Bueno, 2011 ; Barudy i Dantagnan, 2010).

A partir de l'experta dels professionals, famílies i joves entrevistats, s'han obtingut un seguit de recomanacions pràctiques. Referent a l'exosistema, es ressalten les estratègies per fomentar la interculturalitat, tals com que les persones d'ètnies diverses visitin els centres escolars per explicar la cultura i fer partícips als infants sobre aquesta.

Pel que fa al mesosistema, se subratllen les estratègies d'emparentament, les quals fomenten el sentiment de pertinença, una vinculació segura i afavoreixen una identitat racial positiva dels infants. A més, una de les eines inclusives consta en la participació en grups on es recreïn tradicions catalanes. Finalment, es proposen les trobades de famílies que van realitzar el procés adoptiu conjuntament, les quals permeten compartir experiències, consells entre les famílies.

Des de la disciplina del treball social esdevé fonamental donar visibilitat a la temàtica. A nivell macro, resulta òptim conscienciar a la societat, fer un treball d'interculturalitat des de la primera infància. En aquest sentit, és necessari fomentar els grups de joves on puguin expressar les dificultats amb les quals es troben.

Des del meu parer, per apropar-nos a les fites esmentades, cal un treball per part de tots els professionals de la xarxa, partint de l'encàrrec de protegir a la infància i adolescència en risc. La capacitat d'establir una relació d'ajuda amb les famílies, les pot incentivar al canvi i creixement personal, el qual propiciarà una millor relació familiar (Viñas i Fabregó, 2012). Des del meu parer, considero que des de la Universitat s'haurien d'ampliar els coneixements i estratègies d'actuació sobre aquest col·lectiu.

A partir de la recerca, i donant resposta a l'objectiu específic de proposar millores a partir dels professionals, famílies i joves entrevistats se'n destaquen les següents. A nivell macro, esdevé essencial treballar la interculturalitat. En aquest sentit, impulsar polítiques que fomentin la cerca d'orígens, com també un major coneixement sobre totes les cultures dels infants.

Les ICIF tenen la tasca de conscienciar a les famílies de la importància de la tria del país d'origen, tenint present les dificultats derivades de la diferència ètnica. També de brindar formació i bones pràctiques a les famílies per evitar una estigmatització dels infants. A més, es recalca la possibilitat d'oferir formacions a altres professionals, ja siguin de l'àmbit educatiu, sanitari o de lleure. Les habilitats del tècnic són condicionants a l'hora d'establir vincle amb la família i per poder crear un espai d'escola amb l'infant.

Finalment, mencionar les limitacions de l'estudi. Primerament exposar que a causa de l'estat d'alarma ocasionat per la Covid-19, no s'ha pogut realitzar la totalitat d'entrevistes presencials que inicialment s'havien plantejat. Es destaca la dificultat en la realització d'una anàlisi més exhaustiu sobre la temàtica per obtenir una visió longitudinal.

Per altra banda, també es recalca l'impediment d'accedir a una mostra major de joves adoptats, perquè inspecciona les seves vivències, i els pot ressonar els records de

maltractament derivats de la seva infància. Per aquest motiu, cal respectar el seu moment evolutiu per evitar possibles malestars o de situacions no resoltes. A més, contrastar la informació de joves adoptats d'ètnia dels que tenen característiques occidentals hagués donat més validesa a la investigació.

Caldria la realització d'un estudi comparatiu per copsar les diferències dels infants adoptats d'ètnia diferent, dels que presenten característiques occidentals. Les posteriors investigacions haurien d'anar enfocades a avaluar l'efectivitat de les intervencions que fomentin la identitat ètnica dels infants adoptats.

6. Referències bibliogràfiques

- Anzil, V. (2013). «Si yo cerrara los ojos, serís una niña española, catalana... de aquí». Representaciones, identidades y filiaciones en la adopción internacional en Cataluña. *Revista de Dialectología y Tradiciones Populares*, 1, 191-213.
- Barudy, J., Dantagnan, M. (2010). Los desafíos invisibles de ser padre o madre: manual de evaluación de las competencias y la resiliencia parental. Gedisa: Barcelona
- Bowlby, J. (2006). Vínculos afectivos: Formación, desarrollo y pérdida. Morata: Madrid
- Fernández, L. (2006). Ficha para investigadores: ¿Cómo analizar datos cualitativos?. *Butlletí LaRecerca* 7, 1-13.
- Garcia, M.J. (2012). Revisión crítica sobre adopciones: una cuestión pendiente para el trabajo social. Universidad de Murcia, 2, 81-95.
- Giménez, C. (2008). La imagen social del inmigrante y su influencia en la adaptación de los niños. En Berástegui. Gómez (ed.), *Los retos de la post-adopción: Balances y perspectivas* (1a ed, p. 73-84). Madrid: Subdirección General de Información Administrativa y Publicaciones
- Intebi, I. (2009). Intervención en casos de maltrato infantil. Cantabria: Dirección General de Políticas Sociales
- Leiva, X.; Cabrera, J.; y González, I. (2008). Y mi hijo adoptivo se hizo grande. Consecuencias de la adopción internacional. *Trabajo Social Hoy*, 55, 119-129.
- Martín, M.J. (2019). La adopción internacional, estudios referentes a los vínculos de los adolescentes, búsqueda de identidad y percepción del apoyo social percibido con los pares. *Trabajo Social Hoy*, 86, 37-52.

- Meneses, J., Rodríguez, D. (2011). El qüestionari i l'entrevista. Barcelona: *Universitat Oberta de Catalunya*, 1-52
- Mirabent, V., Ricart, E. (2005). Adopción y vínculo afectivo. Crianza, escolaridad y adolescencia en la adopción internacional. Barcelona: Paidós
- Negre, C., Freixa, M., Cruañas. A. (2016). Soy adulto, soy adoptado. Vivir la adopción después de los 18 años. Otaedro: Barcelona
- Rius, M., Beà, N., Ontiveros, C., Ruiz, M.J., Torras, E. (2011). Adopción y identidades: Cultura y raza en la integración familiar y social. Octaedro: Barcelona
- Rodríguez, MJ., Jareño, D. (2015). Estigma social y adopción internacional en España. ¿Es la familia adoptiva un modelo familiar menos «auténtico» que los basados en lazos biológicos?. *Papers*, 100, 211-236.
- Rosser, A., Bueno, A. (2011). La construcción del vínculo afectivo en la adopción. La teoría del apego como marco de referencia en la intervención post-adoptiva. *International Journal of Developmental and Educational Psychology*, 1, 333-340.
- Ruiz J. L.; Aristegui, I.; Melgosa, L. (2002). Cuadernos monográficos del ICE: Cómo elaborar un proyecto de investigación social (7ª ed). Bilbao: Universidad de Deusto.
- San Román, B., Soria, M. (2006). Guía para la adopción: La aventura de convertirse en familia. Blur Ediciones: Barcelona
- Siebinga, H. (2008). La transición a la parentalidad adoptiva y la construcción de vínculos: Los servicios de preparación en beneficio de los niños y los padres. En Berástegui. Gómez (ed.), *Los retos de la post-adopción: Balances y perspectivas* (1ª ed, p. 73-84). Madrid: Subdirección General de Información Administrativa y Publicaciones
- Vargas, I. (2012). La entrevista en la investigación cualitativa. Nuevas tendencias y retos. *Revista Calidad en la Educación Superior*, 3, 119-139.

- Viñas, A., Fabregó, E. (2012). El professional com a persona. *Papers* (1a ed.). Doi: www.gencat.cat/bsf/publicacions/paper

7. Annex

- 7.1 Triangulació professionals
- 7.2 Triangulació famílies
- 7.3 Triangulació joves adoptats

7.1 Triangulació professionals

CATEGORIES	E1: Psicòloga AD' Iniciatives socials	E1: Coordinadora ADDIF	E1: Psicòloga NIUDA
Afectació de la separació de l'infant amb els cuidadors	Depèn de qui l'hagi cuidat, dels missatges i expectatives li hagin generat i de la història de vida . <i>A l'Àfrica ens havíem trobat nens que es pensaven que vindrien aquí i tindrien una piscina olímpica a casa.</i>	Depèn de la capacitat de la família a l'hora d'establir vincle i la comprensió que pugui tenir i a la seva capacitat per donar resposta als reptes que suposa criar un fill adoptiu, com també acceptar el fill . Depèn de la història de l'infant, porten a la seva motxilla l'abandonament dels pares biològics. En casos de maltractaments el nen ho porta a la motxilla i serà difícil que accepti que la vida es d'una altra manera, ja que només coneix aquesta..	La separació té diferents efectes. Per una banda, entenem que si es proposa una separació és perquè hi ha uns adults que no estan oferint un context estimulant i de bons tractes a l'infant, i en molts casos, podríem dir que pugui haver-hi un maltractament actiu i/o passiu . Per altra banda, si que és cert que, la separació pot ser viscuda per l'Infant com un abandonament i això sí que té efectes en la seva construcció d'ell mateix i del que pot esperar de l'altre .
Diferència dels infants institucionalitzats dels que han estat en famílies adoptives	Es veu diferència. Els infants que han estat en famílies coneixen el funcionament de la família, mentre que els institucionalitzats no.	És més positiu que hagin estat en família, ja que han tingut l'exclusivitat d'un cuidador i t'han atès de manera individual. Hi ha estudis que diuen que els infants institucionalitzats han tingut un futur pitjor en quan: nivell cognitiu, fracàs escolar, relacional.	Aquí no hi ha una resposta única i s'ha de mirar cada cas de manera individual. Depèn dels adults que estan al capdavant de cada un d'aquests serveis, de les seves competències i de la situació contextual en la que estiguin
Establiment de vincles prioritària	El més prioritari és l'establiment de vincle , durant els primers mesos els infants necessiten la màxima atenció i exclusivitat,	Per l'establiment de vincle cal l'acceptació incondicional del fill . En casos que els pares adoptius neguin la	Prioritzar la relació i donar-se temps per conèixer-se

	en conseqüència, es molt difícil sostenir l'adopció i l'infant no se sent segur.	diferència dels seus fills estàs negant el teu fill, els infants ho capten.	
Aferrament insegur	Depèn del context de criança, la història de vida, dels propis recursos de l'infant i de si algú ha pogut fer un procés de reparació . Ens hem trobat també en nens insegurs adoptats després del naixement que hi ha molta inseguretat i ambivalència. Com que moltes vegades no saps la història	L'aferrament sigui segur o insegur depèn de com la família adoptiva ha portat el tema de la parentalitat adoptiva . Si l'infant percep que parlar del tema genera incomoditats a la família no vol parlar del tema, i això portarà a un vincle insegur perquè ell mateix se sent insegur i no té el permís de parlar de la seva frustració, enfadós, por, abandonament . Pensen que els tornaran a abandonar perquè ja ho han fet un cop.	El fet de desenvolupar un tipus d'aferrament o altra, depèn de la relació que s'estableixi amb la figura primària de vinculació durant els 3 primers anys de vida .
Dos patrons de comportament	A) solen ser amb nens identificats amb TEAF . En casos a la Xina és molt extrem perquè entreguen els nens a la recepció d'un hotel, a vegades adormits. B) El que més es veu. Sempre expliquem a les famílies que hi ha fases. En la primera els infants han de fer un procés de dol del que han perdut, però alhora una època de lluna de mel en la que necessiten agradar per assegurar-se que es queden a la família i no els tornaran.	B) El model derivat de l'adopció sol ser més el segon, el B. Estan acostumats a anar amb tothom, té la mirada perduda, riuen poc. Un cop han passat unes setmanes si segueix amb el mateix patró pot ser que tingui un problema greu, ja neurològic.	No hi ha un patró de comportament d'infants adoptats. Parlaríem de tipus de vinculació, però no tenen a veure amb el fet de ser adoptat, és una manera de comprendre.

<p>Pares adoptius ajuden a la resiliència secundària</p>	<p>Els poden ajudar però no només depèn dels pares adoptius, sinó també depèn de la història familiar de l'infant i dels recursos personals de l'infant. La feina de reparació dels pares adoptius és molt important, és el plus afegit d'ajudar. Considerem que fins l'edat adulta o fins que facin un treball de teràpia i reconciliació amb la seva història de vida no ho podran superar.</p>	<p>No respon a la qüestió</p>	<p>Poden ser agents de resiliència secundària els pares adoptius, educadors de CRAE, professors.... persones adultes que poden oferir uns models reparadors i unes experiències bentractants a nens que han tingut una primera experiència de vida vulnerada i moltes vegades traumàtica.</p>
<p>Intervenció especialitzada</p>	<p>Hi ha infants que han viscut situacions d'alta complexitat i violència, que probablement necessitaran teràpia tota la seva vida. <i>Exemple: En infants adoptats d'Àfrica ens hem trobat casos que els nens venen amb un missatge de la família biològica de ves a formar-te i torna a aquí quan siguis gran. Al final els pares ho viuen com un acolliment internacional. Aquest fet genera un conflicte de lleialtats en els infants.</i></p>	<p>Penso que alguns no, depèn de l'infant. En situacions en què els pares hagin pogut parlar obertament de l'adopció, tenir accés a recursos, els serà més fàcil perdonar, pair, no quedar-se atrapats en el dolor, tirar endavant. Si no es parla els costarà molt més.</p>	<p>El primer lloc on el nen podrà reparar és en el si de la família d'adopció. Ja que aquests són els primers que li poden començar a oferir uns nous models de relació, basats en els bons tractes. Tot i això, sovint, poden haver-hi aspectes que necessitin ser acompanyats per una intervenció especialitzada. Si que és cert, que l'adopció és una vivència complexa per tots els implicats, és important poder fer una intervenció i acompanyament integral.</p>
<p>Reconeixement del dol de l'adopció dels infants</p>	<p>Tot i que s'expliqui en el procés de formació i als seguiments post-adoptius, a algunes famílies els consta integrar-ho. Tot i això,</p>	<p>Els pares primerament han de saber que tot això pot passar i que han de respondre al gran dolor dels fills. Ja que sinó els pares poden pensar que el fills no els</p>	<p>L'acompanyament de les famílies pensem que és molt important. És positiu que puguin acollir el passat del seu fill/a, fer-hi un lloc. Poder parlar-ne, ser receptius a quines informacions</p>

	la gent cada vegada està més conscienciada.	estimen. Això fa que culpabilitzin el fill. A partir de la informació, es pot actuar. Cal passar d'una actitud de condemna al fill cap a una de comprensió/acceptació.	i/o explicacions demana el fill/a. Ajustar-se a la seva edat i al que pot entendre i digerir a cada moment. Cada nen té una història diferent i per això cal ajustar-se a cada situació.
Superació dels dols de l'adopció dels pares adoptius	Cal tenir present que hi ha dols que mai s'acaben de tancar. El que és important és que es trobin en un procés avançat del dol i no s'encallin en la fase de ràbia. En conseqüència, es generaran moltes dificultats en la vinculació. Si es detecta des de l'estudi, plantejem una aturada, ja sigui per anar a teràpia i deixar passar un temps per l'elaboració d'aquest.	A l'adopció hi ha de tot, famílies que ja tenen fills. En casos en què es va a l'adopció per infertilitat si que és molt important haver superat el dol. La manca d'acceptació sobre la infertilitat pot perjudicar al fill adoptiu, sobretot si el fill no satisfà les teves expectatives, com passa en gairebé totes les adopcions. El projecte del fill adoptiu és un altre projecte que el del biològic. Si abans t'hi il·lusionava el fill biològic però no ha pogut ser. És important que es passi pàgina i t'ha d'il·lusionar el projecte de la paternitat adoptiva.	El procés d'adopció pel que passen les famílies és un procés molt dur, acostuma a ser llarg i a més està acompanyat de moltes incerteses, aspectes, tots ells gens fàcils de gestionar.
Visió biologista de parentesc	Si, però penso que això acaba sortint en el temps d'espera. Entre tots els anys que han d'esperar, les dificultats que han de passar, els papers, tràmits. Hi ha famílies que no tiren endavant l'adopció i ho deixen	A partir dels anys 90 l'adopció internacional es va fer molt visible i hi va haver un canvi de mentalitat i hem avançat molt. Hi ha pares adoptius que ho pensem, és natural, és una cosa que	En els pares i mares adoptius que nosaltres hem atès no observem una visió biologista però si que en la majoria l'adopció ha estat l'últim recurs despès de tot un seguit d'intents i fracassos de concebre biològicament. Però la majoria no vol dir tots

	córrer. Hi ha que no arriben a l'adopció finalment.	portem des de fa segles (la sangre de mi sangre).	ja que també hi ha qui ha considerat l'adopció com una primera opció o una opció en paral·lel a la paternitat biològica.
Procés d'identificació amb els pares adoptius inadequat i trastorns	Si, ens trobem que molts infants verbalitzen voler ser com els pares biològics, pregunten si quan siguin grans seran com ells. No se si es més identificació amb els pares. També volen saber com són els pares biològics, tenir una imatge per saber a qui s'assemblen. <i>Exemple, ens van trobar una nena indú que es netejava amb lleixiu per ser més blanca, volia ser blanca com la seva mare.</i>	Si la família adoptiva sap parlar obertament d'aquests temes, treure'ls perquè el nen vegi que té permís de parlar d'això, i que els pares també hi pensen, podrà créixer de manera sana. El seu país d'origen és el seu, sempre formarà part de la seva identitat. Els resulta molt complicat identificar als pares biològics com a pares perquè no els han cuidat en un passat. No poden no veure com a pares els pares adoptius.	No respon a la qüestió
Estratègies d'emparentament	Si, ajuda molt a les famílies, crea el sentiment de pertinença, però no evitarà que en l'adolescència facin la cerca dels iguals. No obstant, si existeix un bon vincle i un sentiment de pertinença l'etapa serà més fàcil de superar	No respon a la qüestió	Si, com millor vinculació del nen cap als pares adoptius millor adaptació i arrelament tindrà el nen al seu entorn i posteriorment més capacitats i habilitats personals per poder fer front a la construcció de la seva identitat. Aquestes estratègies poden ser disponibilitat emocional, tolerància i acceptació de les diferències i dificultats que puguin anar sorgint, capacitat d'empatia ... Però és important remarcar que també hi tindrà un paper molt important el

			context social que l'envolta : família extensa , escola , amics....
Major diferència entre adoptat i pares adoptius, necessitat de cerca d'orígens	No respon a la qüestió.	No respon a la qüestió	No necessàriament. Pensem que cada cas és molt particular i també les seves necessitats i inquietuds . Si però que si l'adoptat no es sent acceptat o acollit , no sols a la seva família sinó en els contextos socials que l'envolten, i aquests no són capaços de donar respostes o acompanyament als dubtes i necessitats que van sorgint, la construcció de la seva identitat serà més problemàtica.
Autoculpabilització negligències viscudes	Depèn de la seva història de vida prèvia al fet adoptiu. Tot i això en l'etapa d'egocentrisme adolescent sol passar, ja que pensen que tot passa gràcies a ella o per culpa seva.	No respon a la qüestió	A vegades, les experiències viscudes, han construït un autoconcepte i una autoestima negativa d'un mateix . A vegades els nens pensen que són mereixedors del que han viscut.
Adopcions visibles i estigmatització famílies	El que diuen les famílies es que com més diferència més se'ls miren, per positiu i per negatiu . <i>Les famílies es troben amb comentaris intrusius: aquest nen es teu? Quan has pagat? Quan t'ha costat? Aquest nen d'on l'has tret tan ros?</i>	El que crea estigma és el racisme de la societat , ja que constantment se'ls fa veure com si no fossin d'aquí, però alhora ells se senten d'aquí perquè hi han viscut tota la vida. A l'associació no ens trobem que les els generi estigma. La problemàtica es més cap al nen, i no cap a	No sé si cap a les famílies però si cap al propi infant o jove. Malauradament vivim en una societat racista i etnocèntrica on la raça blanca encara es vista com a superior .

		les famílies. Sobretot també perquè els pares adoptius no saben acceptar el seu fill com és. Els estereotips també fan mal als nens.	
Pares adoptius imatge idealitzada i minimització diferències ètniques	Si. Quan es troben en la fase d'idealització és fàcil que neguin les dificultats i diferències derivades de l'ètnia, és complicat gestionar aquestes dificultats	Si. Els pares adoptius minimitzen les diferències ètniques. Moltes vegades fem xerrades sobre el que implica la diferència racial. Dependrà de com es tracti a les escoles també.	Creiem que hi ha de tot com els pares no adoptius, però en general els pares de nens d'origen africà són conscients de la societat en que vivim i de la seva doble moral.
Racisme pares adoptius i construcció identitat	Independentment de les diferències ètniques, per molt que els hi expliquem les dificultats quan estan es una fase d'idealització no ho poden integrar i neguen les diferències ètniques o les dificultats derivades de l'abandonament. Per pal·liar les dificultats derivades del racisme, esdevé bàsic que s'hagi establert un bon vincle i existeixi respecte cap a la cultura d'origen de l'infant.	Tots tenim un racisme intern perquè hem estat educats en societats racistes i formem part de la classe blanca que no pateix el racisme. Internament ho podem tenir, es tracta de donar-nos compte.	Si és clar, si la pròpia família té prejudicis amb l'ètnia d'origen del seu fill això molt probablement afectarà a la construcció de la seva identitat , ja que els seus orígens hauran interferit en el ser estimat i acceptat per la pròpia família que l'adopta.
Pares adoptius dificultat per ajudar al fill a elaborar una	És molt bàsic el respecte cap a la cultura d'origen. Ens trobem en què moltes famílies ho fan molt bé. El fet d'integrar les dues cultures està bé si no és forçat	No respon a la qüestió	Hi ha famílies que són molt conscients de la importància d'integrar les dues cultures i ho treballen molt bé sense necessitat de ser acompanyats a nivell professional. A vegades

<p>identitat que englobi les dues cultures</p>			<p>aquesta facilitat d'integració també depèn de com senten el país d'origen de l'infant , és a dir si han triat el país d'origen per afinitat prèvia al país o cultura o simplement perquè eren més fàcil o mes ràpids els tràmits</p>
<p>Ètnia i cultura efectes diferents segons l'edat de l'adopció</p>	<p>Si, quan són petits no veuen la diferència i ho tenen ben integrat. En edats escolars, a partir d'uns 9 anys sempre trobaran qui li dirà que és diferent, estereotips negatius sobre el seu físic.</p>	<p>Cal diferenciar les adopcions de nens petits i les de nens més grans. Els nens petits tindran la cultura del país acollidor, ja que la cultura del país d'origen no l'haurà viscut. En adopcions d'infants més gran esdevé un repte i la cultura hi té més incidència. El que els afectarà seran les diferències físiques.</p>	<p>No tenim encara dades suficients per afirmar això. La majoria dels nens i nenes atesos han sigut adoptats abans dels 3 anys.</p>
<p>Participació grup recreacions catalanes</p>	<p>És positiu i té sentit si l'infant no ho viu forçadament</p>	<p>Es positiu perquè està inclòs a la comunitat i en l'entorn, però no ha de ser forçada i i ha d'agradar. A l'escola és un tema que s'ha de treballar, ja que miren cap a un altre costat. Tota la vida del nen més enllà de la família és molt important. Els adults han d'intervenir perquè no es sentin exclosos</p>	<p>Si però no més que altres activitats , hàbits, aficions..... La cultura s'adquireix de moltes altres activitats i costums : la tv , la gastronomia , la família, l'escola....</p>

<p>Hostilitat racial impacte negatiu desenvolupament identitat</p>	<p>Si, per això sempre diem a les famílies que és molt important el país que escullin i com el seu entorn podrà viure l'adopció. Tot i que els pares puguin acceptar l'ètnia els infants poden rebre missatges dels altres adults que afectin negativament en la identitat del fill.</p>	<p>Té un impacte negatiu perquè sentir-te qüestionat amb la teva identitat, cultural, social és dur. Sentir-te qüestionat mentre estàs creixent repercuteix en la teva identitat i pot generar-te una identitat insegura. El racisme va directe a la teva autoestima, ets sentit despreciat per ser tu mateix. Per això ens trobem amb joves adoptats negres enfoquen més la necessitat de parlar el racisme que de l'adopció en si. Aquest fet moltes vegades genera que facin un apropament a la seva cultura d'origen, perquè ho necessiten. Tenen la necessitat de veure's envoltat de persones amb les mateixes característiques físiques que ells.</p>	<p>Si es clar, però també pot fer que com a conseqüència d'aquesta desvalorització el noi/a rebutgi i negui els seus orígens precisament per sobreviure en aquesta societat que el rebutja. Es com la única manera de sentir que té arrels en la societat adoptiva-</p>
<p>Diferències culturals persones mateixa ètnia, doble aïllament</p>	<p>Al servei postadoptiu ens trobem nens que no es senten de cap lloc. No s'identifiquen del tot amb nois que físicament són iguals a ells ni tampoc amb els que culturalment són iguals a ells (els d'aquí). En aquesta època també dependrà del tipus de nen, del tipus de personalitat. Però generalment busquen vinculen amb els iguals. Els pares el que</p>	<p>S'ho troben molt. Es senten molt estranys perquè són unes cultures diferents, al mateix temps que físicament es veuen reflectits perquè són com aquestes persones. Però alhora no comparteixen la cultura perquè han crescut a un altre lloc. El tipus de relacions, el masclisme, poden ser més</p>	<p>Si, em fa pensar amb els factors de migració. Van a viure a un altre país, no reconeixen el seu lloc d'origen, la terra que l'acull no el reconeix perquè sempre és el nouvingut. És el sentiment de no pertinença a cap.</p>

	poden fer es respectar la fase de cerca d'iguals.	evidents. Poden tenir reaccions de rebuig a l'hora de relacionar-se amb persones de la mateixa ètnia. Penso que és un treball pendent a fer. Pot ser que no tinguis superat el dolor per l'abandonament i aquesta diferència física t'ho recorda. Penso que la tendència a separar-te és una barreja de tot: que no t'identifiques amb les persones del mateix país d'origen, que et recorden als teus orígens i per tant també a l'abandonament, i s'hi afegeix que pots estar en un moment emocional difícil i no t'hi pots enfrontar.	
Rebuig per l'aspecte físic	Actituds de microracisme existeixen en tota la societat , s'ho troben en la infància, <i>per exemple amb comentaris dels iguals sobre són els teus pares, a tu et van comprar, t'han abandonat...</i> En l'adolescència també passa, tot i que no arriba al servei postadoptiu	Molts joves expressen que es senten sols per ser diferents a la seva família , a l'escola es ficaven amb ell i els pares no l'entenien. S'ho troben en la infància, a l'adolescència és més que el fet adoptiu, no es treballa la diversitat. Sinó que va més per la diferència racial.	No respon a la qüestió
Grups ètnics estigmatitzats	Si, pot passar. Va a èpoques, en les quals rebutgin la seva ètnia . Exemple un jove negre en una família de blanc que té germans. El nen es sent el diferent i demana	Si, els pares han de legitimar aquest sentiment . Es un treball de dia a dia i segons les diferents etapes del fill adoptat. Tenir recursos (contes) i buscar exemples	Si és clar perquè a vegades es senten rebutjats per uns i altres . Pensem que se'ls ha d'acompanyar validant els sentiments que senten i no minimitzar-los o treure-les-hi pes

	<p>que se'l torni a Mali. Quan hi ha fills a la família es més evident ja que és el fill diferent. Per això és bàsic el respecte cap a la cultura d'origen i el vincle amb la família. Per això és fonamental que es sentin còmodes amb l'ètnia del país d'origen del seu fill, ja que sinó no es pot establir el vincle. diem</p> <p>La discriminació positiva també és molesta (tocar-los el cabell, quin nen més maco).</p>	<p>perquè els fills visquin la identitat racial com a identitat positiva. Hi ha un faceebok que cada dia pengen coses de persones d'ètnia diferent a la nostra que contribueixen positivament a la societat. Tenen pocs exemples de persones de la mateixa ètnia que siguin exemples positius, a la TV sempre són negatius /problemàtiques/guerra/pobresa.</p>	<p>per consolar.... Poder acompanyar-los en el sentiment de ràbia , ajudar-los a canalitzar-lo i a ensenyar-los a tenir pensament crític .</p>
<p>Còmodes amb procedència ètnica</p>	<p>Ens trobem amb infants molt contents de la seva procedència ètnica. Aquest fet es deu a que els pares han parlat als fills dels orígens amb respecte i la vinculació s'ha establert correctament. En el procés d'adaptació no volen saber res del seu país d'origen.</p>	<p>Dependrà de com han tractat el tema a casa i de l'etapa en la que estiguin passant. Hi ha joves que passen l'etapa de negació perquè no volen saber res del seu passat, estan enfadats perquè els van abandonar. El fet genera un rebuig al seu passat. Quan estan mes tranquils i han paït el fet poden estar més oberts, volen saber sobre el seu país d'origen, viatjar... a nivell psicològic i emocional.</p>	<p>No respon a la qüestió</p>
<p>Infants adoptats identificats com a immigrants</p>	<p>En adopcions visibles els joves poden ser vistos com a immigrants, ho viuen de manera molt negativa. Sobretot quan se'ls canvia d'idioma, se'ls demana el DNI, no</p>	<p>No, és diferent, perquè els immigrants viatgen amb la seva família. Llavors tens la família aquí i vius la cultura amb la teva família que et transmet la cultura. Un</p>	<p>Depèn de la procedència però en general si, encara hi ha molts prejudicis, com quan trobem algú d'origen marroquí o africà i els parlem en castellà.</p>

	<p>els deixen entrar a la discoteca. <i>Un pare adoptiu ho denunciava al facebook. Tenia un fill de 15 anys que va agafar el tren per anar a Reus i tornaven sols. Els va parar la policia i de males maneres els van fer identificar, un maltracte. Quan deixen d'anar amb la família la gent ja no veu si és adoptat o és fill d'immigrant.</i></p>	<p>immigrant ve amb la seva cultura a casa, conviu en dues cultures. En canvi un jove adoptat, els pares adoptius no li poden transmetre la cultura d'origen, perquè no és la seva cultura, el que poden fer es folklorisme. Els fills adoptius no venen amb la seva cultura, sinó que es produeix una aculturació, reben la cultura. La seva cultura d'origen desapareix.</p>	<p>Si, em fa pensar amb els factors de migració. Van a viure a un altres país, no reconeixen el seu lloc d'origen, la terra que l'acull no el reconeix perquè sempre és el nouvingut. És el sentiment de no pertinença a cap lloc.</p>
<p>Demandes servei post adoptiu ètnia</p>	<p>És un procés cíclic i multifactorial. No és que presentin problemes específic sobre l'ètnia, sinó que es barreja amb la identitat, els orígens i l'abandonament. Ens trobem doncs, en casos en què els costa acceptar-se a ells mateixos i la seva història de vida. No només es el bagatge dels nens sinó també els dels pares. Hi és present les idealitzacions dels pares, les expectatives i la seva pròpia història de vida. Davant el fet des del servei postadoptiu oferim assessorament cas per cas, sessions familiars o individuals.</p>	<p>Es treballa segons les necessitats de la família,</p>	<p>No respon a la qüestió</p>

7.2 Triangulació famílies adoptives

CATEGORIE S	E4	E5	E6	E7	E8	E9
Trencament amb els cuidadors i afectació a l'hora de vincular-se	Penso que es va vincular amb mi des del primer minut, al orfenat ja li havien parlat. Depèn que els cuidadors li donin permís d'anar amb tu i que li anticipin. Si li han explicat que es bo per ell.	No li ha afectat	No , jo no l'he viscut com a tal. S'ha pogut vincular bé.	És molt freda i parla de les emocions de manera molt superficial. Penso que degut a la seva història de vida s'ha torna egocèntrica com a manera de sobreviure. En l'orfenat on vivia tot eren dones, li ha costat molt vincular-se amb la figura masculina. Li ha costat establir vincles afectius forts.	És molt freda	Es va aferrar a mi molt ràpidament
Trencament i imatge negativa dels adults	Crec que depèn del vincle i no tots els adults són iguals, pot ser que tingués por a perdre'm. El que té es que s'ha tornat molt complaent. Obvia les seves	No	No , nosaltres no l'hem viscut com a nena adoptada. Fins ara no ens ha donat cap senyal. Ens n'hem oblidat que és adoptada. No se si ella ho recorda dia a dia.	NO, ella va venir amb 2 anys mai ha volgut parlar de les vivències. Mai ha volgut parlar de la seva història de vida. Vam anar al lloc on ella va néixer. Mai n'havia parlat de la seva història de vida. En el moment li va remoure,	No	No

	necessitats i sentiments perquè no el deixis.		No te imatge negativa sobre els adults	sempre mira endavant i no mira enrere. Va tancar un tema de la història de vida pendent.		
Exposició a situació traumàtica	No. Penso que hi ha guanyat molt, perquè a l'orfenat sempre et simulen que estan molt bé. Durant els primers anys no dormia perquè tenia por que no hi fos.	No	No ho se, ens ho preguntem. Vam estar molt atents si sortia algun indicador. Ho ha viscut amb molta normalitat. Ha estat en entorns on sempre hi ha hagut nens adoptats.	No, el procés d'adaptació no va ser fàcil. Es una nena amb molt caràcter. No volia anar amb el seu pare perquè només l'havien cuidat dones.	No, traumàtica no. Quan expliquen alguna cosa no ho fa amb tristesa, està contenta d'explicar-ho.	Molta por a perdre'm
Dos patrons de comportament	B. No es podia separar de mi ni un segon.	B. Feia demandes d'afecte excessives i es mostrava molt familiar amb els estranys.	Més en la B. Quan la vam recollir tenia 11 mesos, ens la van donar dormida i va estar tres dies sense menjar. No parava de plorar. Portava un endarreriment a nivell motriu. No hi van haver crides d'atenció.	Més en la A. És una nena molt autònoma que no necessita a l'adult.	Les dues es mostraven molt familiars amb les persones que no coneixien	Demandes d'atenció intrusives i constants, no em podia deixar sola

Records i construcció de la identitat. Afectació – por abandonament	Si, la por a l'abandonament es molt gran. Com que no sabem les vivències que han tingut no sabem que passa pels seus sentiments.	Si, els records li han afectat de manera negativa i ha tingut por a ser abandonat	No respon a la qüestió	Mai no n'ha parlat. Quan va arribar aquí no entenia l'idioma. S'ha viscut de manera natural i no s'ha amagat res.	Alguna cosa li ha quedat	Té períodes de temps bloquejats, en aquest sentit és molt inaccessible i no vol recordar la vida prèvia a l'adopció
Construcció identitat, buits, incerteses, contradiccions	No respon a la qüestió	Si	No, ha sigut un procés normal. Encara és adolescent i el seu procés maduratiu va molt enrere.	No ha preguntat mai, s'ha fet des de la naturalitat. Ha estat superficial, està molt bé aquí i no li remou res.	Contradiccions, barregen informació i espais de temps. Barrejaven records de l'orfenat i de quan eren amb la família biològica	Té molta necessitat de reparació emocional i fa moltes regressions
Construcció identitat present pares biològics	No respon a la qüestió	Si, volia saber el motiu de l'abandonament, i si físicament s'hi assemblaria	No	No , no n'ha parlat mai de la vida. Sempre mira endavant i no enrere. Té molt poca memòria tot li passa de manera	Si , en parlen de manera recurrent i natural	Si , tot i que té més present l'orfenat, no en vol parlar

				superficial. No disfruta del present.		
Adopció com a últim recurs	Dubto molt que les famílies adoptives sentin això. Crec que quan canvies el xip a adoptar alguna cosa canvia dins teu. Les persones que no els veuen tan vàlid pot ser no han fet el procés de pensar en els fills	Si, hi ha algunes famílies que ho creuen	Penso que no hi ha famílies adoptives que ho creguin. Si que hi ha famílies biològiques que ho pensen	No m'hi he trobat	Si	No respon a la qüestió
Diferència ètnica i pèrdua privacitat adopció	Si. Depèn de la persona que increpa o ho veu. Els veïns del costat preguntant d'on era el fill. Una família em va preguntar, si no té pare o mare, l'ha trobat a les escombraries?	Si	Si, La gent et mira pel carrer, però ella no n'ha sigut conscient. És evident que la gent se'n adona, però no me'n dono compte. L'entorn ho ha normalitzat. Ho te molt interioritzat, sempre s'ha mogut en un	No respon a la qüestió	Si, no es una cosa que m'importi. Elles ho viuen bé, a vegades és discriminació positiva. <i>Si fossin nenes blanques no ens dirien res. Et regalaven algo per les nenes a un altre blanc no li passaria. Una veïna cada dia em diu la sort</i>	Si, ho rep de manera molt negativa

			entorn on l'adopció és normalitzada.		<i>que han tingut aquestes nenes</i>	
Comparar identitat amb la cultura d'origen i cultura acollidora	No respon a la qüestió	Si	Si, volia aprendre xinés i anar al país d'origen	Si, Sempre ha tingut molt present la cultura del país d'origen . Quan va fer el viatge al país d'origen, va poder connectar amb les seves arrels	Si, comparen tradicions del país on viuen amb la del país d'origen .	Si, a l'escola vam portar una dona de Vietnam perquè expliqués les tradicions del país
Estratègies emparentament	És inconscient. M'he trobat la tira de gent que diu que ens assemblem. Penso que la manera de parlar és conscient i ho agafes.	No respon a la qüestió	Si, si són naturals	Si, si surten de manera natural , va molt bé per reafirmar-se	Si, són molt positives	No respon a la qüestió
Reafirmar pertinença societat	No respon a la qüestió	Si	No	No	No respon a la qüestió	No respon a la qüestió

Necessitat coneixement orígens	No respon a la qüestió	Si	No , demana anar al país d'origen, però no de manera recurrent.	No ha preguntat gaire	Les dues tenen necessitat de conèixer els orígens , en parlen molt	Si, els té molt present i demana tornar al país d'origen
Participació activitats recreacions catalanes	Si, es molt important. Sempre he pensat que pel fet de tenir un origen diferent s'ha de normalitzar al màxim amb gent d'aquí . Quan la família perd importància guanya importància els amics. Voldria que el cercle d'amics propers fossin gent d'aquí, per la construcció de la seva identitat.	Si	Si	Si, és positiu. Han de fer les mateixes que fan els nens de la mateix poble.	Si, perquè al final és aquí on han de viure, sense ser forçat.	No respon a la qüestió
Racisme i construcció identitat	No respon a la qüestió	No respon a la qüestió	No n'ha patit mai	No	No respon a la qüestió	No respon a la qüestió

Diferència cultural i relació amb persones mateixa ètnia	No	Si. Alguna vegada l'ha fet distanciar	No s'hi ha relacionat mai. Amb les que s'ha relacionat són nenes adoptades que per tant també són nenes d'aquí	No , a l'entorn familiar hi ha altres persones búlgares	Si. Amb persones negres adultes no es volen relacionar. Si poden triar no els hi dirien res.	Si.
Còmode amb ètnia	No. En la infància. Parla de la cultura d'origen amb normalitat. Li crida l'atenció el color de pell, li agradaria ser blanc, com les persones d'aquí	No	Si	Si	No	Si
Vergonya, frustració per ètnia	No respon a la qüestió	Si	No, ella pot parlar dels xinesos sense identificar-s'hi. No es sent pertinent al grup.	No	Al poc temps d'haver arribat a casa si veien una persona negra es canviaven de carrer, no en volien saber res	
Discriminació racial	Si En l'escola ha passat. No ho entenia, sinó com a incògnita.	No	No	No	Si fossin nenes blanques no ens dirien res. Et regalaven algo per les nenes a un altre blanc no li passaria. Una veïna cada dia em diu la	Si

					<i>sort que han tingut aquestes nenes</i>	
Tractat com a estranger	No respon a la qüestió	Si	No	No	No respon a la qüestió	No respon a la qüestió
Acompanya ment servei postadoptiu diferència ètnica	No	No	No	No	No	No respon a la qüestió

7.3 Triangulació joves adoptats

CATEGORIES	E10	E11	E12	E13	E14
Identificació pares biològics	Hi he pensat per saber el motiu de l'abandonament , saber si estan vius i la seva història de vida	No hi pensat mai, però si amb els cuidadors de l'orfenat. Vam anar al centre on em cuidaven i em van ensenyar les instal·lacions. Em vaig sentir super bé pel que em van cuidar	A vegades recordo la història que em van explicar, cada vegada m'anaven explicant més a mesura que creixia. Ara estic segur de que amb qui estic ara són la meva família i ja no hi penso tant.	Sí, però al no saber ni com són ni qui són no hi penso gaire. Només penso en el per què del meu abandonament quan es tracta de pensar en els meus pares.	No respon a la qüestió
Identitat: contradiccions, falta d'informació	Si , per exemple la meva edat no és exacte, no se el meu dia de naixement. M'ha fet pensar, m'ha afectat però sense generar-me una gran angoixa	No , és un tema que hem tractat amb molta naturalitat	En alguns moments de la meua vida volia saber més coses sobre el meu passat, i mes d'un cop he somiat records oblidats de quan tenia 2 anys i estava amb la meua mare biològica, encara vull en recordar-me de més coses	Sí , a vegades he pensat que perquè faig certes coses que veig molt clar que em surten soles, fins i tot perquè sóc tal i com sóc.	No respon a la qüestió

<p>Comentaris intrusius</p>	<p>Si, moltes vegades. Sobretot en la infància em feien comentaris: <i>els teus pares t'han abandonat</i>. Ja et costa a tu assimilar que ets adoptat com perquè els companys et diguin que t'ha abandonat al carrer, o a les escombraries.</p> <p>Aquestes comentaris et retroalimenten negativament. A l'edat adulta he pogut fer el procés de perdonar, però també crec coses així et fan madurar i sobreviure i tirar endavant.</p>	<p>A vegades m'han mirat el DNI i m'han preguntat amb curiositat i sorpresa d'on era, però no m'ha afectat negativament</p>	<p>Al no ser d'una ètnia molt "diferent físicament" no sobresurto per la meva aparença i ningú m'ha preguntat res.</p>	<p>Sí, moltes vegades la veritat, tot i que només em pregunten el país, ja que físicament ja és veu que no sóc europea. No, ja que em sento bastant integrada al meu entorn.</p>	<p>Se'ns estigmatitza, no tan pel fet de l'adopció, sinó més per la condició racial</p>
<p>Sentir-se observat per pertànyer a ètnia diferent</p>	<p>Si, m'ho han preguntat. M'he trobat en situacions que m'han preguntat si soc adoptat.</p> <p>Quan no estava amb els meus pares rebia insults a causa d'això. Pel contrari, altres persones m'han dit que físicament m'assemblo amb el meu pare</p>	<p>No</p>	<p>Com ja he dit abans, no em diferencio gaire d'una persona europea qualsevol, així que cap persona m'ha mirat diferent ni m'he sentit observat.</p>	<p>Si</p>	<p>L'infant se n'adona que és diferent de la resta de la societat. A nivell familiar l'adopció es normalitza massa, a vegades fins el punt que els adoptats no són</p>

					gaire conscients dels orígens
Reafirmar pertinença on vius	Si. M'han demanat la documentació per entrar a discoteques o el bitllet al tren quan a altres persones no. Penso que hi ha moltes persones racistes.	No	No. Mai m'ha passat cap de les tres coses perquè no em confonen amb una persona d'una altra nacionalitat, així que sempre me sentit identificat amb l'entorn i per tant no he tingut situacions incòmodes	Si. em va preguntar si era espanyola (tot i tenint el meu passaport a la mà, en el qual es veia clarament que sí que ho sóc).	Si.
Construcció identitat tenir present les dues cultures	Moltes vegades fantesejo amb altres cultures i penso que alguna d'aquestes podria ser la meva. M'agrada fer-me aquest tipus d'imaginacions	Si, m'ha anat molt bé relacionar-me amb persones del mateix país. Quan vaig fer el viatge al país em va anar molt bé, vaig connectar amb les meves arrels.	No he necessitat pensar d'on sóc per crear la meva imatge	No, la tinc poc en compte.	Si. L'infant o adolescent adoptat quan configura la seva identitat ha de assimilar i integrar el fet de ser adoptat (història prèvia) amb la condició racial, quan no té cap parentalitat

					biològica com a referència
Considerat com a fill d'immigrant. Efectes	Si. A vegades és més com la gent t'ho diu, el to, el llenguatge no verbal, i no tant el que et diuen, per exemple, et parlen en castellà o se t'adrecen amb inferioritat Em relaciono amb persones immigrants. Empatitzo amb les persones immigrants, se el que estan passant	No	No	Si, Només que em parlessin com si no entengués la llengua d'aquí, però res més.	No
Discriminació racial	Si, en la infància i adolescència. M'han fet comentaris com per exemple <i>els teus pares t'han abandonat perquè no t'estimaven. Els pares adoptius et van adoptar perquè no hi havia res més.</i> També per l'aspecte físic, o trets característics.	Si	Si Alguna vegada vaig rebre algun insult a l'institut	Sí, de més petita em deien coses, però ara que la societat està acceptant més això no m'ha tornat a passar.	Si